

Màster Oficial en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania
Treball final de màster
Curs 2012-2013 (Pla Nou)
Convocatòria juny 2013

Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones.

El SIAD Baix Llobregat a reflexió

Autora

Rosa Carbó Núñez.

Llicenciada en Sociologia, Diploma d'Estudis Avançats del Doctorat de Sociologia i Postgrau en Govern Local per la Universitat de Barcelona.

Directora

Barbara Biglia.

Doctora en Psicologia per la Universitat de Barcelona i professora de la Universitat Rovira i Virgili i del Màster Oficial interdisciplinari en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania impulsat per l'Institut Interuniversitari d'Estudis de Dones i Gènere (IIEDG).

Índex

	Pàgina
1 Introducció	1
2 Metodologia	2
3 Les polítiques d'igualtat	4
3.1 La desnaturalització de les desigualtats de gènere	
3.2 Els diferents tipus d'intervenció pública	
4 Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones	9
4.1 Polítiques on s'emmarca el SIAD	
4.2 Operativització dels SIADs	
5 Els SIADs locals a la comarca del Baix Llobregat	18
6 El SIAD Baix Llobregat	20
6.1 Característiques de les dones ateses al SIAD Baix Llobregat	
6.2 Arribada i utilització del SIAD Baix Llobregat	
6.3 Detecció i utilització del SIAD per dones víctimes de violència masclista	
7 Conclusions	34
8 Bibliografia	41
9 Annex	43

1 Introducció

Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIADs) són un servei públic adreçat a les dones que ofereix informació sobre els seus drets. A grans trets, segons la legislació, es caracteritzen per oferir atenció psicològica i assessorament jurídic a les dones que ho sol·licitin. Aquests serveis es poden desplegar en les administracions locals de més de 20.000 habitants de Catalunya (ajuntaments i consells comarcals). De fet, al territori català hi ha 97, el 59,79% municipals i la resta proporcionen cobertura a diferents municipis (veure annex A).

La principal motivació per presentar aquesta recerca com a treball final del *Màster en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania* és professional. Aquesta és una oportunitat que tinc per avaluar i analitzar part del treball que desenvolupo com a tècnica del Consell Comarcal del Baix Llobregat (CCBL, d'aquí en endavant) que s'encarrega de la gestió diària del SIAD Baix Llobregat ja que el treball diari no facilita la reflexió ni la detecció en profunditat d'aspectes que podrien millorar la qualitat del servei.

Què és el SIAD Baix Llobregat? respon als objectius amb els quals es va crear? quins són els objectius i característiques que descriu la normativa? són aquests objectius massa genèrics? la manca de concreció dificulta l'operativització del servei? Aquests interrogants envolten la recerca amb l'objectiu de reflexionar sobre les dificultats existents alhora d'operativitzar qualsevol tipus de política pública, especialment aquelles amb les quals es pretenen canvis profunds com són les polítiques d'igualtat de gènere.

Quadre resum dels objectius de la recerca

Objectiu general	
Detectar millores en la implementació del SIAD BLL a partir de l'anàlisi de les seves característiques i de les obligacions que estableix la normativa al respecte.	
Objectius específics	Objectius operatius
1. Analitzar les característiques específiques del SIAD BLL.	1.1. Conèixer els objectius i trets bàsics que defineixen aquest servei (disseny, gestió i utilització).
2. Comprendre de quina manera la implementació del SIAD BLL és coherent amb el marc polític de referència.	2.1 Conèixer quin és el marc polític i les normatives que defineixen el servei. 2.2 Observar si existeixen diferències significatives entre les característiques del SIAD BLL i la resta de SIADs locals que hi ha a la comarca del Baix Llobregat.
3. Analitzar si la operativització del SIAD Baix Llobregat compleix amb les finalitats que ha de tenir el servei segons la normativa.	2.3 Conèixer el perfil de dones que accedeixen, quins serveis especialitzats utilitzen i quines són les principals demandes o necessitats detectades.

La principal finalitat d'aquesta investigació és detectar possibles millores en la implementació del SIAD Baix Llobregat (SIAD BLL, d'aquí en endavant) per tal d'adequar-se als objectius

establers a la normativa. Per aquest motiu estudiarem què diu la normativa i quines són les característiques del cas que estudiem.

Els objectius específics d'aquesta recerca són tres. En primer lloc, analitzar les característiques particulars del SIAD BLL, tenint en compte que és un servei que només té un any de vida. En segon lloc, estudiar el tipus d'implementació realitzada per tal de resoldre les particularitats territorials, així com el marc de referència en el que s'ha pogut realitzar. En aquest sentit, la comarca del Baix Llobregat és un bon àmbit d'estudi ja que, d'una banda, té el SIAD BLL que dona cobertura als 15 municipis de menys de 20.000 habitants i, de l'altra, té 15 SIADs locals en cadascun dels municipis grans. Això ens permet reflexionar sobre les diferències entre l'operativització d'un determinat servei públic tenint en compte les dimensions i complexitats territorials.

L'últim objectiu és analitzar quina és la utilització que fan les dones del SIAD Baix Llobregat. Conèixer el perfil de dones que accedeixen, quins serveis especialitzats utilitzen i quines són les principals demandes o necessitats detectades, ens permetrà reflexionar sobre si s'estan complint amb les finalitats del servei i detectar possibles millores en la gestió diària.

2 Metodologia

El desenvolupament d'aquesta recerca s'ha realitzat en diverses fases. En la primera es va fer una exploració sobre les fonts d'informació secundària existent. En segon lloc es va indagar sobre els treballs d'investigació en l'àmbit de les polítiques públiques d'igualtat de gènere i també sobre recerques relacionades amb serveis públics adreçats a dones. Paral·lelament es va fer una prospecció sobre els textos normatius existents que feien referència al SIAD.

Quadre resum de les fonts d'informació utilitzades per als objectius de la recerca

Objectiu	Font d'informació	Acrònim	Tipus d'anàlisi
2.3	Base de dades (BBDD) de gestió del SIAD Baix Llobregat (CCBL)	BBDD	Estadística descriptiva
2.2	Enquesta als SIADs locals de la comarca (realitzada pel CCBL)	Enquesta CCBL	Estadística descriptiva
1.1	Documents interns del servei (CCBL)	DI	Anàlisi documental
2.1	Plans de polítiques de dones de la Generalitat	PIG	Anàlisi documental
2.1	Legislació autonòmica que fa referència al SIAD explícitament	LA	Anàlisi documental

Per més informació sobre les fonts d'informació que s'han utilitzat i les seves característiques, veure annex B.

Pel que fa a les fonts d'informació utilitzades (veure quadre i també l'annex B), podem distingir entre les fonts treballades per conèixer quines són les característiques d'aquest servei i en quina política pública s'emmarca i, d'altra banda, les fonts d'informació explotada per estudiar el cas específic, el SIAD BLL i el seu context.

En la primera part de la recerca s'ha analitzat des de quina política pública es va pensar un servei com el SIAD i quines característiques estableix la normativa que ha de tenir (objectiu 2.1). Per fer-ho, s'han treballat diferents textos i documents oficials on es feia menció explícita dels SIADs. La *Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista* o la *Llei de Serveis Socials* són textos que s'han analitzat, així com els plans d'actuació de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones (PIG, d'aquí en endavant) o els acords marc i contractes programa que regulen el desplegament del servei pel territori.

S'ha d'assenyalar que l'anàlisi normatiu permet definir formalment el servei i les seves característiques principals però no proporciona informació sobre les seves capacitats i possibilitats. Un aspecte interessant a recollir per conèixer les limitacions del servei hagués estat l'anàlisi dels pressupostos que cada administració destina realment a la posada en funcionament del servei. Però això hagués suposat indagar en els pressupostos de 97 administracions públiques i malauradament el temps de la recerca i les dificultats per accedir-hi han fet impossible afegir-la.

D'altra banda, per tal de conèixer les característiques del SIAD BLL (objectiu 1.1) s'han analitzat informes i documentació facilitada pel CCBL. Per poder indagar sobre l'existència o no de diferències entre els SIADs de la comarca (objectiu 2.2), s'ha pogut analitzar els resultats de l'Enquesta realitzada pel CCBL al setembre de 2012 a les responsables dels SIADs locals (Enquesta CCBL, d'aquí en endavant).

Amb l'objectiu de fer una radiografia del servei i veure com s'ha utilitzat en el primer any d'implementació (objectiu 2.3), s'ha explotat la informació estreta de la base de dades de gestió del servei facilitada pel CCBL. La decisió d'explotar quantitativament i qualitativa aquesta informació respon en part a la facilitat en l'accés, donat que l'autora treballa en el CCBL¹, ens responsable del SIAD BLL. D'altra banda, donat que aquesta és una primera aproximació, considerem bàsic, en primer lloc, treballar unes dades ja existents i que no han estat explorades abans de produir nova informació que a més a més no podria ser longitudinal.

L'explotació de la base de dades ha estat una tasca complexa ja que la informació estava dividida en tres arxius connectats per una variable de control: en dos arxius es recollia informació sobre les característiques de les usuàries (estat civil, situació familiar o motiu de la consulta, entre d'altres) i en l'altre s'especificava informació sobre les sessions concertades (realització o no i contingut de la sessió). A més a més, molts camps de la base de dades eren oberts i s'ha hagut de processar la informació i sistematitzar-la, tot generant indicadors (per més informació, veure annex B).

¹ Concretament, com a tècnica d'igualtat m'ocupo de la gestió del servei, de la planificació de l'agenda de les psicòlogues i juristes que atenen a les dones, coordino la comunicació entre aquestes professionals i el personal dels ajuntaments petits que fan derivacions, elaboro informes sobre els procediments i millores del servei, coordino el grup de treball creat per la millora del SIAD, entre d'altres.

Per tant, aquesta recerca es basa fonamentalment en fonts d'informació secundàries. És a dir, en informació que no s'ha obtingut directament i que, per tant, respon a altres finalitats que poden o no coincidir amb les nostres. Aquesta és doncs una de les principals limitacions ja que hi ha alguns indicadors que s'haguéssim recollit de manera diferent i d'altres que no s'han pogut estudiar perquè no es van recollir amb aquestes finalitats.

Un altra font d'informació és l'experiència laboral de l'autora. El coneixement del treball diari permet la detecció d'alguns aspectes difícilment mesurables però que enriqueixen l'anàlisi i l'enfocament de la recerca. No obstant això, també ho dificulta, donada la complexitat de separar el rol de treballadora i el d'investigadora. Malgrat això, el fet de prendre consciència de les limitacions metodològiques ajuda a limitar els biaixos potencials en la investigació.

3 Les polítiques d'igualtat

Existeixen moltes conceptualitzacions sobre què és i què implica una política pública. Segons la interpretació clàssica i amplia del terme, les polítiques públiques són el conjunt d'accions governamentals encaminades a intervenir en una determinada realitat social.

Per a que els poders públics decideixin intervenir en un aspecte de la vida social cal que aquests interpretin aquesta realitat com a problemàtica i es considerin legitimats per actuar. A més a més, és necessari que s'incorpori aquest problema social a l'agenda institucional i pública per tal de determinar de quina manera s'intervé i amb quins objectius. Això depèn de la ideologia, de la pressió de l'opinió pública, dels valors predominants i de les múltiples interpretacions que es puguin fer de la situació.

A continuació explicarem la principal finalitat de les polítiques públiques relacionades amb la igualtat, quan apareixen les polítiques d'igualtat de gènere, com emergeixen i quina ha estat la seva evolució.

3.1 La desnaturalització de les desigualtats de gènere

Durant molt de temps les discriminacions i pràctiques socials que exclouien a les dones no es consideraven problemàtiques, estaven interioritzades socialment i s'interpretaven com a naturals. Aquesta naturalització de les desigualtats entre dones i homes venia justificada per la biologia. Tal i com va posar de manifest Gayle Rubin (1986), tota societat interpreta d'una determinada manera les diferències biològiques, fet que deriva en unes específiques pràctiques socials. La necessitat de sexualitat i de procreació s'han de satisfer, senyala l'autora, però cada societat construeix uns marcs de significats que determinen de quina manera se satisfaran aquestes necessitats. Per tant, el sexe és un producte social i les necessitats biològiques es reformulen i reinterpreten socialment; per exemple, la gana és la gana però allò que ens diu què és menjar és quelcom que es determina culturalment.

Amb el sistema sexe/gènere² es posa de manifest que totes les societats han tingut una manera específica de construir socialment el sexe i el gènere. Aquest sistema potser igualitari però, segons senyala l'autora, només es coneixen exemples de sistemes que estratifiquen en funció del sexe (Rubin, 1986). Podem localitzar diferents sistemes on l'estratificació es basa en la dominació masculina i, segons l'autora, el patriarcat és un d'aquests.

Defineix Kate Millet el sistema patriarcal com l'estructura social basada en el control dels homes sobre les dones, que es sustenta en dos principis fonamentals "el mascle domina a la femella i, el mascle de més edat ha de dominar al més jove" (1995:70). Aquests principis impregnen les diferents esferes de la vida social, incorporant-se en les maneres d'interpretar la realitat, de pensar, en els valors, en allò que es considera important i allò que no. D'aquesta manera Kate Millet senyala que "el domini sexual és potser la ideologia més profunda arrelada a la nostra cultura, donat que cristal·litza en aquesta el concepte més elemental de poder" (1995:70).

La socialització d'ambos sexes segons les normes del patriarcat en "el temperament, el paper i la posició social" (Millet,1995:72) és quelcom que possibilita que el domini sexual no s'hagi d'imposar mitjançant la violència, sinó amb la persuasió. Respecte al temperament, explica Millet que és tot allò que es relaciona amb l'estereotip creat segons la categoria sexual a la que es pertanyi. Mentre que l'agressivitat, la intel·ligència, la força i l'eficàcia estan associades a la masculinitat; a la feminitat se li associen la docilitat, la submissió o la inutilitat, entre d'altres (Millet, 1995). Interrelacionat amb aquestes categories sexuals està la posició sexual que determina una sèrie d'actituds i conductes segons el sexe. Tot allò per garantir la posició de superioritat dels homes vers les dones i per perpetuar-la en el temps.

Identifica l'autora tres institucions bàsiques que socialitzen en els valors patriarcal i faciliten la perpetuació del sistema: la família, la societat i l'Estat. La família "fa de medidora entre l'individu i l'estructura social" i consolida la divisió sexual on les dones queden relegades a l'àmbit domèstic, mentre que l'home és el cap de família i el principal proveïdor econòmic d'aquesta (Millet, 1995:83).

Tant la religió com l'Estat també han contribuït a la perpetuació del sistema patriarcal. Mentre que la primera creava mites basats en la supremacia de l'home i la inferioritat de la dona, l'Estat, organitzava el sistema fiscal, els drets i els ajuts en funció d'una estructura familiar patriarcal (Rubin, 1995), tot establint com a interlocutor únic a l'home com a cap de família.

També s'ha de tenir en compte la intersecció d'aquestes desigualtats socials fonamentades en la construcció social del sexe, amb d'altres generades a partir de l'estratificació social o la procedència ètnica, entre d'altres. El gènere va ser un element decisiu en la definició de les

² El sistema sexe/gènere és "un conjunt de disposicions pel qual la matèria prima del sexe i la procreació humanes es conformada per la intervenció humana i social i satisfeta en una forma convencional, per estranyes que siguin algunes de les convencions" (Rubin, 1986: 102-3).

classes socials de la societat burgesa del segle XIX i des de llavors ha estat "un instrument decisiu en la permissivitat de les desigualtats de gènere i de la subalternitat femenina" (Nash, 2004:27).

Per tant, les societats contemporànies tal i com les coneixem avui en dia es basen en un sistema de gènere, construït des de la modernitat a partir d'unes determinades interpretacions culturals que reforcen pràctiques socials excloents i discriminatòries fonamentades en un conjunt de valors i creences (Nash, 2002). A partir del segle XIX, el discurs de la domesticitat es construeix a partir de la diferenciació de rols i identitats en funció del sexe, de la divisió sexual del treball i la diferenciació entre un espai públic i un privat-domèstic. D'una banda, les dones es definirien com a mares i esposes en l'esfera domèstica i s'ocuparien de les tasques de reproducció i cura. I de l'altra, els homes tindrien el monopoli de l'espai públic, definint la seva identitat com a ciutadans, treballadors i proveïdors econòmics de la família.

Aquest imaginari social ha generat - i continua fent-lo- moltes discriminacions i dificultats per a les dones per tal d'accedir als drets polítics, socials i econòmics que han adquirit els homes. Les dificultats en l'accés a l'educació, a treballs remunerats, especialment aquells relacionats amb valors considerats masculins o les múltiples discriminacions que pateixen les dones en la cultura, economia, etc... són desigualtats que només es poden explicar a partir del qüestionament del sistema gènere i dels estereotips imposats culturalment.

Aquest qüestionament esdevé la principal tasca de la primera onada del moviment feminista de finals del segle XIX i principis del XX. Les primeres reivindicacions feministes es van centrar en l'adquisició dels drets de ciutadania que a poc a poc es van anar aconseguint (Nash, 2004). A la dècada de 1960 emergeix la segona onada del moviment feminista que desmitifica la dicotomia entre l'esfera pública i privada. Sota el lema "allò personal és polític", el moviment de dones senyala la importància del desenvolupament personal per l'alliberament i la transformació tant personal com col·lectiva (Nash, 2004). D'aquesta manera es posa en evidència que per aconseguir la igualtat real, no és suficient amb l'adquisició dels drets formals, sinó que són necessàries accions més profundes que ajudin a canviar el sistema.

3.2 Els diferents tipus d'intervenció pública

Amb les reivindicacions dels anys 60, el moviment feminista va aconseguir introduir la dimensió de gènere en la interpretació de la realitat social. A partir de 1975, proclamat any internacional de la dona, els estats, organismes internacionals i la societat en general van reconèixer com a problema social les desigualtats de gènere (Astelarra, 2005). Aquesta presa de consciència, la pressió de les feministes, així com una opinió pública favorable a la intervenció pública van facilitar que els governs comencessin a incorporar a les seves agendes actuacions específiques encaminades a reduir les desigualtats (Bustelo, 2004).

A més, moltes dones feministes van incorporar-se a la política institucional, tot ocupant càrrecs polítics i tècnics des d'on també van pressionar. La institucionalització d'una part del moviment a l'Estat Espanyol i Catalunya es localitza en la creació del Instituto de la Mujer (1983) i de l'Institut Català de les Dones (ICD) (1989). Aquest procés d'institucionalització, i el treball de múltiples associacions, va facilitar la creació d'una estructura legislativa³ que serviria per donar cobertura a les polítiques d'igualtat que es van generalitzar en aquestes dècades (Bustelo, 2004)

Es denominen polítiques d'igualtat "totes les actuacions impulsades pels poders públics que tenen com a objectiu aconseguir una major igualtat d'oportunitats entre dones i homes, incidint sobre les condicions socioeconòmiques i culturals que impedeixen i obstaculitzen aquesta igualtat" (Bustelo, 2004:17). Les polítiques d'igualtat tenen com a eix central eradicar aquesta discriminació, a diferència d'altres polítiques públiques que fins i tot poden crear o perpetuar les desigualtats de gènere (Astelarra, 2005).

A nivell internacional, el procés d'institucionalització es localitza a IV Conferència Mundial de Dones a Beijing (1995) ja que és on es van elaborar les estratègies per incorporar el gènere en les institucions (Ruiz, 2009). Des dels seus orígens fins l'actualitat es poden distingir diferents tipus de polítiques de gènere que han anat apareixent, tot corregint determinades actuacions i intentant adaptar-se a les noves realitats socials (Gelambí, 2005) .

Les primeres polítiques d'igualtat que es van realitzar buscaven aconseguir i reforçar la igualtat formal de tal manera que les dones tinguessin els mateixos drets i oportunitats que els homes. Eren accions basades en la tradició feminista liberal (Gelambí, 2005; Astelarra, 2005) que venien encaminades a garantir l'accés a la vida política, a l'educació, a càrrecs de responsabilitats i així eliminar qualsevol tipus de discriminació de gènere.

Però, malgrat l'aplicació d'aquestes polítiques d'igualtat de tracte no es va aconseguir l'objectiu final ja que les accions s'adreçaven als símptomes i no a les causes de les desigualtats (Rees, citat a Gelambí, 2005). Aquestes actuacions no van tenir en compte l'organització social que sustenta la discriminació, és a dir, el sistema de gènere (Astelarra, 2005) i, per tant, no van aconseguir eliminar el problema, tot i que es van adquirir més quotes d'igualtat formal.

Davant d'aquestes limitacions, es van anar introduint les polítiques d'acció positiva que consistien en incorporar mecanismes que reduïssin la situació de desavantatge de partida que tenen les dones (Astelarra, 2005). Són accions que "busquen assegurar una igualtat en els resultats i per aconseguir aquest objectiu es considera pertinent la realització d'un tractament desigual" (Gelambí, 2005: 9).

³ Ens referim a *Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció integral contra la Violència de Gènere*, la *Llei Orgànica, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre dones i homes* i també a la *Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masculista*.

Finalment, comencen a aplicar-se una sèrie de polítiques que es diferencien de les anteriors en dos elements fonamentalment. En primer lloc, assumeixen que les institucions des de les quals intervenen públicament són androcèntriques i que tendeixen a reproduir les discriminacions. I, en segon lloc, intenten incorporar la dimensió de gènere en tot tipus d'intervenció pública ja que la societat està formada per homes i dones que no sempre tenen les mateixes necessitats. Les polítiques basades en la transversalitat de gènere (*gender mainstreaming*) requereixen una altra manera d'interpretar la realitat sense tenir en compte els patrons masculins que han situat el treball com la clau d'accés als drets de ciutadania (Gelambí, 2005). Per tant, el principal objectiu de tota política de gènere radica en aconseguir canvis profunds que transformin el sistema social actual i que reformulin un nou contracte social entre dones i homes.

S'ha de posar en relleu, tal i com ho explica Eva Alfama (2012), que ha estat l'àmbit local pioner en el disseny i elaboració d'eines d'intervenció en polítiques de gènere. És també en el món local on podem observar l'evolució de les polítiques de gènere.

És des de les administracions locals, en col·laboració amb els grups de dones, des d'on s'organitzen els primers serveis específics adreçats a les dones i als noranta comencen a crear-se regidories específiques, consells municipals de dones i es desenvolupen els primers plans o programes d'igualtat (Alfama, 2012).

En l'àmbit de la lluita contra la violència masclista s'elaboren estratègies coordinades d'actuació dels diferents recursos mitjançant la creació de protocols o circuits locals des d'on poden treballar conjuntament, les regidories d'igualtat amb associacions de dones, diferents serveis com el sanitari o l'educatiu, la policia local o jutjats, entre d'altres. D'aquesta manera, al 2008 hi havia a la província de Barcelona 111 municipis amb un circuit local de coordinació (Cárdenas i García, 2008).

Explica Alfama que "paral·lelament a nivell estatal i català es desenvolupa un marc legal específic sobre la igualtat de gènere que planteja un entorn molt més favorable a aquestes polítiques: es situa aquesta qüestió clarament a l'agenda, es marca un cert grau d'obligatorietat, es proporciona un llenguatge comú que facilita la feina, i s'estableixen uns criteris a seguir i un conjunt d'eines" (Alfama, 2012:4).

Malgrat els avenços, existeixen resistències per incorporar la perspectiva de gènere en altres tipus de polítiques públiques, element imprescindible per no continuar perpetuant o generant més desigualtats de gènere. Per tant, no només són necessàries les polítiques adreçades directament a les dones, sinó també calen accions per incorporar la transversalitat en les institucions per a que tinguin en compte el gènere en qualsevol tipus d'intervenció pública (Alfama, 2012).

A més, un altra dificultat afegida en el desenvolupament de les polítiques d'igualtat és precisament la seva raó de ser, és a dir, l'aspiració a transformar les estructures que generen les desigualtats entre dones i homes. Aquesta finalitat sistèmica suposa establir objectius a llarg termini i, per tant, més difícils d'assolir. Això complica molt la capacitat d'avaluar en funció dels objectius les polítiques de gènere ja que els canvis que promouen s'han d'observar en llargs períodes de temps.

Si això s'afegeix, d'una banda, la pèrdua de rellevància de la igualtat (Alfama, 2012) en l'agenda política i mediàtica i l'augment de les desigualtats socials en un context on s'estan reduint les polítiques socials redistributives, tot això evidencia una situació d'extrema fragilitat tant per les polítiques d'igualtat de gènere com pels avenços aconseguits fins al moment.

4 Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones

Els SIADs estan definits com a espais per oferir informació a les Dones⁴. Es troben desplegats per tota Catalunya i depenen directament del recolzament econòmic de la Generalitat i de les administracions locals i comarcals que en vulguin desenvolupar. Forma part dels serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista que aglutina els diferents recursos per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació de les dones que han patit o pateixen violència masclista, en l'àmbit territorial de Catalunya (art. 54 de la Llei 5/2008).

Els primers serveis adreçats a les dones van aparèixer amb l'emergència del moviment feminista en el tardofranquisme quan grups de dones van començar a organitzar-se i facilitar ajuda i atenció a altres dones, especialment relacionats amb la salut reproductiva.

Serveis similars al SIAD que depenien d'alguna administració pública van començar a proliferar per tot l'Estat Espanyol a la dècada dels vuitanta. Segons un informe del Ministeri d'Afers Socials (1992) (citat a Paleo, 2007), els primers centres que van oferir una assistència directa a les dones van ser els Centres d'Informació sobre els Drets de la Dona (CIDEM) que van aparèixer a partir de 1982 amb el recolzament del Instituto de la Mujer i de diferents ajuntaments.

A Catalunya, amb els primers ajuntaments democràtics, i generalment per petició i/o amb la col·laboració del moviment de dones, van anar creant-se serveis especialitzats adreçats a dones (Alfama, 2012), tot i no tenir competències sobre àmbits com ara la salut, l'atenció a les dones víctimes de violència o la maternitat (Garcia, 1999). En el Prat de Llobregat (1977), per exemple, les dones va organitzar el primer centre de planificació familiar, recurs que es va anar estenent posteriorment per tota la comarca del Baix Llobregat (Gràcia, 1999; Garcia, 1999).

⁴ En el següent apartat ens ocuparem més específicament sobre les definicions normatives que han anat apareixent sobre el servei.

La posada en marxa d'aquests serveis locals depenia de la capacitat de pressió del moviment feminista, del suport de la ciutadania, així com del recolzament institucional aconseguït. Tal i com explica Paleo, no hi havia cap tipus de normativa que els regulés de tal forma que van proliferar de manera molt diferenciada (2007). Segons l'autora, a partir dels 90 els serveis es van redissenyar, incorporant els diferents enfocaments de les polítiques públiques explicades a l'anterior apartat.

Segons un estudi realitzat per Mònica Gelambí sobre les polítiques locals d'igualtat a principi del segle XX, la majoria d'ajuntaments catalans (45 de més de 20.000 habitants), independentment de les seves prioritats polítiques, havien creat un servei d'informació i assessorament a les dones (2005: 28). Aquest fet es pot explicar pel recolzament econòmic facilitat als ajuntaments per part d'administracions supralocals per tal de crear-ne serveis d'atenció a les dones.

La Diputació de Barcelona n'és un exemple ja que, a partir de l'aprovació del seu Primer pla integral per a la igualtat d'oportunitats 1998-2002, va iniciar una línia de treball específica de recolzament a la creació de punts d'informació adreçats a les dones que finalment es van denominar Centres d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRDs). Paleo senyala que si en un primer moment els CIRDs es van dissenyar des d'una vessant més assistencial, i poc a poc van anar evolucionant, incloent treballs de prevenció i sensibilització. D'aquesta manera els centres van passar a ser l'eix vertebrador de les polítiques locals d'igualtat articulades en els plans d'igualtat locals (2007:23). A l'any 2011 es comptaven 54 CIRDs a la província de Barcelona que pertanyien a la Xarxa de CIRD, impulsada per la Diputació de Barcelona i la Federació de Municipis de Catalunya a l'any 2006 (Memòria, 2011:2).

Val a dir que molt abans de la creació dels CIRDs en alguns municipis existien centres de dones que, entre d'altres, ja complien aquesta funció i que van poder consolidar-se. Un exemple és Cornellà de Llobregat que ja al 1985 tenia un centre per a dones o també Barcelona que, en aquest mateix any, va inaugurar el Centre de Documentació de la Dona que acabaria transformant-se en el CIRD de Barcelona l'any 1993 (Donoso, Biglia i Massot, 2008).

En aquesta ciutat, a l'any 2002, es van posar en funcionament els Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIADs) que faciliten a les dones informació i assessorament i, si escau, possibiliten l'accés a altres recursos municipals més especialitzats (Donoso, Biglia i Massot, 2008:8), servei molt semblant als SIADs distribuïts per tot el territori català.

S'ha d'assenyalar que els CIRDs cohabiten amb els SIADs a Catalunya, és a dir, en molts municipis hi existeix un servei d'assessorament a les dones que rep el recolzament tant de la Diputació com de la Generalitat de Catalunya. A continuació descriurem breument en quin moment la Generalitat marca com a estratègia crear els SIADs i fer un desplegament per tot el territori.

4.1 Polítiques on s'emmarca el SIAD

Des de la creació de l'Institut Català de les Dones (ICD) al 1989 les polítiques catalanes adreçades a les dones es desenvolupen des d'aquesta institució i son recollides en els plans per a la igualtat d'oportunitats (Gelambí, 2001). Fins l'actualitat la Generalitat havia elaborat sis plans i durant la realització d'aquesta recerca va aprovar el *Pla estratègic de Polítiques de Dones de la Generalitat de Catalunya pel període 2012-2015* (20 de novembre de 2012). Aquest document substitueix als plans d'igualtat realitzats fins al moment i marca una nova metodologia d'aplicació de les polítiques d'igualtat. En el document es marquen diverses línies estratègiques genèriques encaminades a treballar de manera transversal amb els departaments de la Generalitat. Aquestes línies, senyala el pla, posteriorment s'aniran concretant en programes operatius. A diferència dels plans d'igualtat anteriors, en aquest pla estratègic no s'especifica cap tipus d'objectiu ni mesura específica i, per tant, no es menciona als SIADs.

Després de l'anàlisi dels sis plans d'igualtat de la Generalitat (PIG, d'aquí en endavant), s'observa que no és fins al *V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007)* on es parla específicament dels SIADs.

Amb tot i això, prèviament, al tercer PIG ja s'incorpora com a línia d'actuació "informar a les dones sobre els seus drets en tots els àmbits" i "ampliar la xarxa de punts d'informació i orientació de dones a través de les oficines de Benestar Social" (conselleria de la qual depenia l'ICD) (III PIG, 11).

Al quart PIG, s'estableix com a objectiu informar i atendre a les dones (punt 7, 25 i ss.), centrant-se principalment en l'assessoria jurídica per qüestions relacionades amb la discriminació i la violència masclista; de fet, per aquestes mesures el pla estableix com organisme responsable al Departament de Justícia i Interior.

En el cinquè PIG i en sisè és on trobem informació sobre la política des de la qual s'impulsen els SIADs, sobre què es pretén amb aquests serveis i de quina manera es volen desenvolupar.

Entre aquests dos documents es troben diferències significatives. Mentre que al primer es fa esment dels SIADs com un recurs per a l'abordatge integral de les violències contra les dones (veure taula i l'annex C), en el següent es fa referència al SIAD també com a servei facilitador de l'apoderament i la cohesió social. En la taula que presentem a continuació podem apreciar aquestes diferències entre els plans.

Resum de les principals característiques dels SIADs senyalades als Vè i VIè pla d'igualtat de la Generalitat de Catalunya*	
<i>V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007)</i>	<i>VI Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2008-2011)</i>
Es fa referència als SIADs en l'eix 6 que tracta sobre l'abordatge integral de les violències contra les dones. Es complementa amb l'eix 5 sobre l'atenció integral a les necessitats de les dones.	Reconeixement de les desigualtats en l'estructura social i necessitat d'accions positives que possibilitin a les dones i les apoderin. Es fa referència en l'eix 5 sobre qualitat de vida i cohesió social i l'eix 6 sobre violència masclista
Definició dels SIADs: - recurs per l'abordatge integral de la violència vers les dones. - serveis per proporcionar informació sobre els recursos i serveis disponibles (sense especificar quins) relacionats amb la violència masclista. Operativització: - Compromís explícit de desplegament pel territori català, especialment per les zones rurals (mesura 1.1.7 i 5.1.1).	Definició dels SIADs: - recurs possibilitador de l'apoderament. - mesura integral per poder actuar contra la violència masclista, de la qual es reconeix el seu caràcter estructural (119 i ss). Operativització: - se senyala la necessitat de coordinació, l'establiment d'un model consensuat de servei i el recolzament a les actuacions realitzades des dels diferents serveis (mesures dins el 5.2)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi del Vè i VIè Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya.

*Per més informació, veure l'annex C.

Tal i com podem veure a la taula, en el cinquè pla s'estableix la voluntat de promoure els SIADs, especialment en les zones rurals que estiguin vinculats als circuits locals d'actuació contra la violència vers les dones i s'explica que la seva funció seria "facilitar informació i orientació a les dones sobre el procés de victimització i els recursos i possibilitats existents" (Mesura 1.1.7, 82). Per tant, l'objectiu principal que han de tenir els SIADs és garantir que les dones que pateixen situacions de violència tinguin al seu abast tota la informació dels recursos i serveis disponibles per tal d'evitar la victimització secundària.

En el següent pla, la línia política principal on s'emmarca el servei es basa en dos elements fonamentalment. Primer, en el reconeixement d'una estructura social que genera desigualtats en funció del gènere. Així s'explica que "existeix una desigualtat estructural entre dones i homes que, unida a altres factors, les situa en situacions d'especial vulnerabilitat i, en ocasions, de discriminació múltiple. Aquest fet comporta que les institucions hagin de tenir una cura especial amb relació als processos que faciliten l'accés als recursos, com també a les situacions de discriminació a les quals les dones queden exposades i que poden derivar en l'anomenada feminització de la pobresa" (eix 5, 103). D'aquesta manera s'argumenta la necessitat d'una intervenció pública adreçada específicament a les dones (no només aquelles que pateixen situacions de violència) en forma d'accions positives.

Segon, també es fonamenta en l'establiment de mesures per fomentar l'apoderament de les dones, és a dir, eines per aconseguir que siguin autònomes i tinguin la capacitat de tirar

endavant els seus projectes de vida. Però l'apoderament al que es refereix és per aquelles dones "que es trobin en situació de precarietat i dificultat social" (103), no per a totes les dones.

Per tant, del text es podrien deduir dos aspectes; primer, que les dones que no estan en situacions de fragilitat ja estan apoderades o, segon, que es prioritza l'apoderament d'aquelles que es troben en una situació de vulnerabilitat social. Sigui una opció o l'altra, els SIADs es presenten com a serveis que han de facilitar la informació necessària per a que aquestes dones puguin ser més autònomes. L'accés a la informació es presenta com un element clau per aconseguir la igualtat entre dones i homes però si es té en compte que aquestes dones pateixen situacions de fragilitat social, la informació és un element necessari però no suficient per tal de poder facilitar el seu apoderament.

En tots dos plans s'expliciten diferents objectius operatius per desenvolupar els SIADs. Si en el cinquè la principal voluntat política sembla ser el seu desplegament pel territori, en el següent document es complementa aquest objectiu amb la necessitat de coordinació, l'establiment d'un model consensuat de servei i el recolzament a les actuacions realitzades des dels diferents serveis.

Amb l'aprovació a l'any 2008 de la *Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista* s'introdueixen nous matisos a la definició del servei i es concreta el paper de cada administració pública en el desplegament dels SIADs.

És a la llei catalana on trobem la primera definició específica de què és un SIAD. S'explica que són "serveis d'informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si escau, amb relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits relacionats amb llur vida laboral, social, personal i familiar" (Llei 5/2008, Art. 46). A diferència de les anteriors definicions, els SIADs no només ofereixen informació, sinó que poden assessorar i fer seguiment de les dones ateses. A més a més, no només informen dels recursos existents, sinó de tot allò que té relació amb els drets de les dones en tots els aspectes de la vida social.

Aquest és el primer text legal on les dones són reconegudes com a subjectes de dret, tot evitant enfocaments assistencials o victimistes (Biglia et al. 2013). Senyala la llei que els drets de les dones són drets humans, és a dir, garanteixen que les dones puguin viure amb dignitat; entre aquests es destaca el dret de les dones a viure sense violència masclista, a no ésser discriminada, a viure en autonomia i llibertat o el dret a l'atenció especialitzada i a la protecció davant la violència masclista, entre d'altres.

El SIAD forma part de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista (Llei 5/2008. Art. 54) i, per tant, es presenta com un recurs adreçat especialment a les dones que pateixen o han patit alguna forma de violència masclista. Val a dir que la llei catalana va més enllà en la conceptualització de la violència masclista si es

compara amb la Llei estatal de 2004 (Biglia et al. 2013). No només reconeix que la violència masclista es pot produir en altres àmbits que no siguin la parella com ara el familiar, el laboral i el social-comunitari, sinó que també senyala diferents tipus de manifestacions com ara la violència psicològica o econòmica (Biglia et al. 2013) (Llei 5/2008. Art 4).

Sobre les responsabilitats o competències en la posada en funcionament dels SIADs, el text indica l'obligatorietat de l'ICD "de proposar la programació, la prestació, la gestió i la coordinació dels serveis que integren la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral en col·laboració amb els ajuntaments" (Llei 5/2008. Art. 80.1). També la llei senyala als municipis com a responsables de "programar, prestar i gestionar" el servei, tot i que per aquells que tenen menys de 20.000 habitants es contempla la possibilitat de delegar aquesta competència a una mancomunitat de municipis o a altres ens locals⁵ (Art. 83).

Un altre text legislatiu on es fa menció del SIAD és al Catàleg de la *Llei 12/2007 de Serveis Socials*; en aquest s'inclou el SIAD dintre de la Cartera de serveis socials bàsics, que són "el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat als usuaris i àmbits familiar i social" (Llei 12/2007. Art 15)". Però a la Cartera de Serveis socials que es va aprovar posteriorment⁶ no apareix el SIAD.

S'ha d'apuntar que a la Cartera de serveis socials s'especifiquen les característiques dels serveis afegits, s'estipula si és o no una prestació garantida (no limitada per un pressupost sinó il·limitada ja que dona resposta a un dret subjectiu), també es concreta els perfils professionals de qui pot treballar i la ràtio de professionals que el servei ha de tenir obligatòriament. Aquesta informació no es detalla en cap dels acords institucionals i convenis signats per la posada en funcionament dels SIADs.

D'altra banda, és en els acords marc signats entre la Generalitat i les dues entitats municipalistes existents⁷ on s'especifiquen les responsabilitats de cada administració pública en el desplegament dels SIADs i s'estableixen les bases dels acords entre la Generalitat i cada administració interessada en projectar un SIAD (els contractes programes que s'explicaran en el següent apartat). Amb tot i això existeixen significatives diferències entre el primer i el segon acord.

⁵ Com a ens locals s'entén, a més a més dels ajuntaments, els consells comarcals i les províncies que es regeixen per la mateixa normativa, és a dir, la *Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local* i els diferents textos refós aprovats posteriorment.

⁶ Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011.

⁷ L'Acord marc de col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes per a la coordinació, cooperació i col·laboració en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones per al període 2009-2010 (signat el 12 de juny de 2009 i prorrogat un any més) i l'Acord marc per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família, l'Associació catalana de municipis i comarques i la Federació de municipis de Catalunya, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat (signat al 24 de maig de 2012).

L'Acord marc de col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes per a la coordinació, cooperació i col·laboració en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones per al període 2009-2010 (signat el 12 de juny de 2009 i prorrogat un any més), va ser un acord signat per l'ICD i específic pel desplegament dels SIADs. És en aquest text on es fa referència als consells comarcals com a ens mancomunats encarregats de posar en funcionament un SIAD per tal de donar cobertura als municipis de menys de 20.000.

També trobem un compromís explícit de la Generalitat per garantir el finançament, detallant les quantitats i establint tres tipus de finançament en funció del territori on es desplegués el servei. La màxima quantitat aportada seria de 40.000€ anuals per als SIADs de tipus C que donessin cobertura a territoris de més de 100.000 habitants, com és el cas del SIAD BLL.

El segon acord marc no és específic pels SIADs, sinó que s'inclouïa dintre de l'acord sobre polítiques socials; és *l'Acord marc per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família, l'Associació catalana de municipis i comarques i la Federació de municipis de Catalunya, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat* (signat al 24 de maig de 2012). En aquest es compromet el finançament per quatre anys però s'eliminen els criteris específics de distribució del pressupost que constaven a l'anterior document.

En aquest sentit, a la *Declaració formal interadministrativa en matèria d'igualtat, polítiques de dones i violència masclista*, signada per l'ICD i les entitats municipalistes el 27 de març de 2012, s'informa que aquestes institucions treballaran per concretar uns criteris objectius de distribució del fons econòmic. També concreta que a l'ICD li correspon, amb la col·laboració dels municipis, establir "la tipologia i intensitat dels serveis SIAD que es prestarà". A més a més d'indicar en aquest text la possibilitat de l'existència de diferents tipus de SIADs, també es reconeix un nou paper ja que els SIADs "incrementen l'eficàcia envers la sensibilització social, la prevenció i la detecció de les situacions de violència masclista".

Les funcions que defineixen un SIAD i la seva operativització finalment es localitzen en els models de contracte programa aprovats amb cadascun dels acords marc i que procedim a explicar.

4.2 Operativització dels SIADs

Per a que les administracions locals poguessin posar en funcionament un SIAD o reformular algun servei similar existent, el procediment consistia en la signatura d'un contracte programa específic. Aquest acord substituïa el sistema de subvencions utilitzat fins al moment en altres serveis cofinançats.

Els contractes programes es caracteritzen per establir, d'una manera més precisa, els objectius del servei, els instruments per implementar-ho i les responsabilitats de cadascun de les

administracions públiques implicades. En el cas dels contractes programes del SIAD estableixen les característiques mínimes que ha de complir el servei.

Amb els dos acords marc abans explicats, també s'aprojava un model estàndard⁸ de contracte per a ser signat per la Generalitat i cadascuna de les administracions interessades en la posada en funcionament o la continuïtat del SIAD en el seu territori.

Val a dir que existeixen diferències entre els contractes programes associats al primer acord marc i el del segon. Mentre que el primer model era un contracte programa específic i detallava els trets bàsics d'un SIAD, en el segon es fa referència també a altres serveis relacionats amb les polítiques socials en general. En aquest últim es perd concreció en la definició del servei donat que es fa solament un resum dels trets mínims que ha de tenir un SIAD. No obstant això, es concreten compromisos de la Generalitat en relació amb la formació i assessorament als equips dels SIADs, així com la facilitació d'eines de gestió diària i de foment de la coordinació i cooperació entre SIADs (veure annex D).

Tots dos models de contracte programa defineixen els SIADs com "recursos que ofereixen informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si s'escau, en relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits: laboral, social, personal, familiar i d'altres", continuant així amb la definició elaborada a la *Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista*.

Respecte als objectius, es poden distingir tres tipus. En primer lloc, el d'informar i assessorar, tot oferint un servei jurídic i psicològic; aquests serveis s'adrecen a totes les dones, però en especial a aquelles que estan o han patit situacions de violència masclista. En aquest sentit s'especifica l'obligació de realitzar una primera acollida i derivar a altres recursos especialitzats, en coordinació amb els circuits locals.

En segon lloc, s'estableixen una sèrie d'objectius relacionats amb el foment de l'apoderament de les dones mitjançant el recolzament i la coordinació amb el teixit associatiu i realitzant tasques de sensibilització.

Finalment, també es planteja el SIAD com un "observatori de la realitat de les dones" i, per tant, se li reconeix una tasca de detecció de noves realitats i necessitats, elements que, segons els

⁸ S'ha d'assenyalar que el contingut dels contractes programes signats entre la Generalitat i cada administració pública que volia desplegar un SIAD només varia en la quantitat econòmica aportada. Aquest apartat s'ha fet a partir de l'anàlisi dels dos contractes programes signats pel CCBL: *Contracte programa 2011 per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones*. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 19 de setembre de 2011. *Contracte programa 2012-2015 per a la coordinació, la cooperació i la col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat*. Aprovat per la Junta de Govern del CCBL, el 15 de juny de 2012. Per veure el resum de l'anàlisi, remetem a l'annex D.

dos contractes programes, ajudaran a la definició de les línies estratègiques prioritàries d'intervenció.

Classificació dels objectius establerts pels SIADs	
<i>Classificació</i>	<i>Objectius establerts a la normativa</i>
1) Informar i assessorar (jurídicament i psicològicament) a totes les dones però en especial a aquelles que han patit situacions de violència masclista	<ul style="list-style-type: none"> ▪ "Ofertir i difondre informació a les dones sobre els seus drets i l'exercici d'aquests drets. ▪ Proporcionar a les dones orientació i assessorament sobre temes que puguin ser del seu interès. ▪ Facilitar atenció i assessorament jurídic i psicològic especialitzat a les dones que ho sol·licitin. ▪ Assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situacions de violència masclista. També amb els serveis socials i altres recursos, públics o privats, que poden donar sortida a les diverses situacions que plantegin les usuàries (laborals, familiars, econòmiques, etc.)" (Contracte programa 2011 i 2012-15).
2) Foment de l'apoderament, recolzament al teixit associatiu de dones i sensibilització:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ "Treballar amb la comunitat i en el teixit associatiu femení en la realització d'accions que visualitzin les aportacions de les dones, tot facilitant el seu apoderament i propiciant i visualitzant les seves aportacions per així millorar la seva capacitat d'incidència pública. ▪ Dinamitzar i impulsar la coordinació i la col·laboració amb els grups i organitzacions de dones, i oferir-los recursos que facilitin la realització de les seves activitats. ▪ Realitzar activitats de sensibilització social." (Contracte programa 2011 i 2012-15).
3) Detecció de noves necessitats.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ "Actuar com a observatori de la realitat de les dones del territori i proporcionar les informacions necessàries per col·laborar en la definició de les línies prioritàries d'intervenció en els plans o programes locals de polítiques de dones" (Contracte programa 2011 i 2012-15).

Font: Elaboració pròpia a partir del *Contracte programa 2011 per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones*. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 19 de setembre de 2011, i també del *Contracte programa 2012-2015 per a la coordinació, la cooperació i la col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat*.

Pel que fa als trets obligatoris que ha de tenir el servei, en primer lloc, ha d'estar ubicat en un espai diferenciat d'altres serveis i d'accés directe per garantir l'anonimat. Ha de comptar amb un equip de, com a mínim, tres tècniques. La primera figura és la coordinadora del servei que, a més a més, s'ha d'encarregar d'assessorar a les dones sobre els seus drets. Per aquesta plaça no es demana cap titulació específica, obrint-se la possibilitat d'una atenció limitada per la manca de coneixements. La resta de l'equip està format per una advocada i una psicòloga; en aquest cas el text senyala que han de tenir coneixements específics sobre gènere en la seva disciplina professional.

Als textos també es detallen les obligacions municipals i de la Generalitat. Els ens locals que signen el contracte programa han d'implementar el SIAD i complir els objectius del servei. Respecte a les obligacions de la Generalitat, entre el primer i el segon contracte programa existeixen significatives diferències. En el primer se senyala que l'ICD és l'organisme

encarregat de dissenyar i impulsar les polítiques públiques en l'àmbit de la violència masclista, així com de finançar el servei. Val a dir que només se centra en les polítiques de violència masclista, tot obviant la resta d'àmbits de les polítiques d'igualtat on també es troba implicat, tal i com s'evidenciava en els objectius del servei. Sobre el recolzament econòmic, s'indica que és la Generalitat la responsable de finançar el servei però no s'especifica la quantitat ni si l'administració local que el desplega pot o ha d'invertir diners també.

En el següent contracte programa, les obligacions de l'ICD ja no impliquen elaborar les polítiques públiques, sinó facilitar la coordinació entre els diferents serveis, ajudar a les i els professionals i proporcionar un pla de formació. Sobre el finançament dels diferents programes socials que recull el contracte, senyala el text que serà acordada entre la Generalitat i l'administració local que els duu a terme.

Aquestes característiques tenen importants repercussions en els dissenys locals del servei ja que alguns poden sobreviure només amb l'aportació econòmica de la Generalitat, mentre d'altres amplien aquest recolzament i poden afegir més serveis o fer més activitats. Aquestes diferències poden arribar a ser greuges comparatius ja que, en funció del municipi de residència de les dones, aquestes tindran un determinat tipus de SIAD o un altre.

Tal i com veurem a continuació, aquestes diferències entre SIADs es poden observar en una comarca com la del Baix Llobregat on hi ha 16 SIADs, 15 locals i un gestionat pel Consell Comarcal del Baix Llobregat (CCBL).

5 Els SIADs locals a la comarca del Baix Llobregat

La comarca del Baix Llobregat està ubicada a l'àrea metropolitana de Barcelona i es compon de 30 municipis, la meitat dels quals tenen menys de 20.000 habitants. Segons dades del padró municipal del 2012, a la comarca hi vivien 806.799 persones, de les quals la meitat eren dones i el 70,80% d'aquestes eren majors d'edat, susceptibles d'utilitzar un servei com el SIAD.

A cadascun dels 15 municipis que tenen més de 20.000 habitants hi ha un SIAD i per la resta de la comarca està el SIAD BLL que, malgrat el nom, només dóna cobertura als 15 municipis petits del territori.

En aquest apartat explicarem les principals característiques dels 15 SIADs implementats i gestionats des dels ajuntaments del Baix Llobregat. Val a dir que 10 d'aquests cohabiten amb un Centre d'Informació i Recursos per a Dones (CIRD), els quals compten amb el recolzament de la Diputació de Barcelona.

Els 15 SIADs locals del Baix Llobregat tenen un servei d'atenció psicològica i assessorament jurídic tal i com s'estableix a la normativa analitzada. A més a més, alguns d'aquests ofereixen

altres serveis i activitats. Segons l'Enquesta CCBL⁹ (veure annex E), en alguns d'aquests podem trobar altres tipus de serveis com ara d'assessorament laboral, d'orientació socio-comunitaria o d'informació per a la diversitat sexual (veure taula 1 de l'annex E).

La majoria organitzen activitats com ara tallers; el 18,18% els preparen de manera puntual en el moment de presentar-se alguna necessitat específica; un altre 18,18% tenen un programa anual dins del qual els planifiquen i el 63,63% els organitzen tant de manera puntual com dins d'un programa d'activitats anual (veure taula 2 de l'annex E).

Un 60% dels serveis analitzats facilita espais a grups de dones del municipi i un 46,67% també a grups de promoció de la igualtat de gènere. A més a més, el 40% organitzen accions formatives per a dones i, en algun cas, fins i tot realitzaven cursos sobre igualtat de gènere per a personal de l'ajuntament. A tots es preparen actes de commemoració de dates significatives del moviment feminista com ara el 8 de març, Dia Internacional de les dones, o el 25 de novembre, Dia Internacional de lluita contra la violència vers les dones.

Aquestes activitats evidencien que tots els SIADs tenen activitats similars però que divergeixen en el nombre i contingut d'aquestes. Els tallers i actes de sensibilització són accions que intenten complir els objectius establerts a la normativa sobre el foment de l'apoderament i la sensibilització sobre les desigualtats de gènere i el recolzament a entitats de dones.

També s'observa com els dos serveis especialitzats obligatoris per la normativa (psicològic i jurídic) són molt diferents, tant en relació amb els horaris d'atenció, la capacitat d'absorció de la demanda del servei o el tipus d'accés.

Respecte a aquest últim aspecte, la meitat dels SIADs locals del Baix Llobregat han establert uns determinats criteris d'accés als serveis especialitzats. Aquests no són homogenis sinó que cadascun els va anar establint com a resposta a diferents problemes, principalment, de saturació i de limitació de pressupostos.

Segons l'Enquesta CCBL, els criteris d'entrada establerts estan relacionats amb el fet de si la dona viu o treballa en el municipi. Malgrat això, l'aplicació d'aquest criteri és molt laxa ja que només en el 20% comproven el padró municipal (veure taula 3 de l'annex E). Un 40% senyalen que atenen casos d'altres municipis, especialment quan a la població on viu la dona no existeix cap servei similar o està saturat (taula 4 de l'annex E); val a dir que també existeixen casos de dones que demanen no ser ateses al seu municipi per preservar el seu anonimat.

⁹ Aquesta enquesta va ser realitzada a principis de setembre de 2012. Els seus resultats no estan publicats, es van fer públics el 26 de setembre de 2012, en el marc d'una comissió de treball del Consell de les Dones del Baix Llobregat (ens participatiu, adscrit orgànicament al CCBL).

A més a més dels criteris poblacionals, cap SIAD estableix algun criteri de prioritització de l'entrada a víctimes de violència masclista, tot i que a la normativa se senyala que són serveis adreçats especialment a elles.

Un altre aspecte que també cada SIAD ha intentat resoldre de manera diferencial és l'atenció a dones menors d'edat, especialment aquelles d'entre 15 a 18 anys ja que no existeix cap recurs específic per aquestes edats. Mentre que uns serveis atenen a les joves, d'altres intenten derivar a altres recursos.

Respecte a la coordinació entre els SIADs, en 7 dels 15 serveis van indicar que s'havia mantingut algun tipus de relació de manera puntual per establir derivacions d'usuàries però no existeix cap espai permanent de coordinació i comunicació entre SIADs. De fet, a l'Enquesta CCBL es va apuntar la necessitat de crear espais d'aquest tipus per homogeneïtzar criteris i resoldre dubtes que en el dia a dia cadascun solucionava individualment. En alguns casos assenyalaven que aquest paper el podia assumir el SIAD BLL¹⁰.

6 El SIAD Baix Llobregat

El SIAD BLL¹¹ es va posar en funcionament a l'octubre de l'any 2011 i dona cobertura als municipis de menys de 20.000 habitants de la comarca. Aquests són 15 i aglutinen el 15% de la població del Baix Llobregat, és a dir, 121.154 habitants, dels quals 60.813 són dones, segons dades del padró municipal de l'any 2012 (annex F).

Anteriorment en aquests municipis petits hi havia existit algun servei similar però van anar reduint-se o desapareixent degut, principalment, a la manca de finançament. Segons l'*Informe de viabilitat del SIAD Baix Llobregat*, uns mesos abans de posar en marxa el servei, 4 dels 15 municipis disposaven d'un servei psicològic adreçat a dones que consistia en la contractació d'una professional externa durant diverses hores al mes (oscil·lant entre 4 i 16 hores); d'altra banda, 7 dels 15 ajuntaments tenien un servei jurídic que atenia un parell d'hores al mes. Altres serveis que s'utilitzaven eren recursos genèrics¹² i, per tant, no es garantia una atenció especialitzada en qüestions relacionades amb el tractament de la desigualtat de gènere¹³.

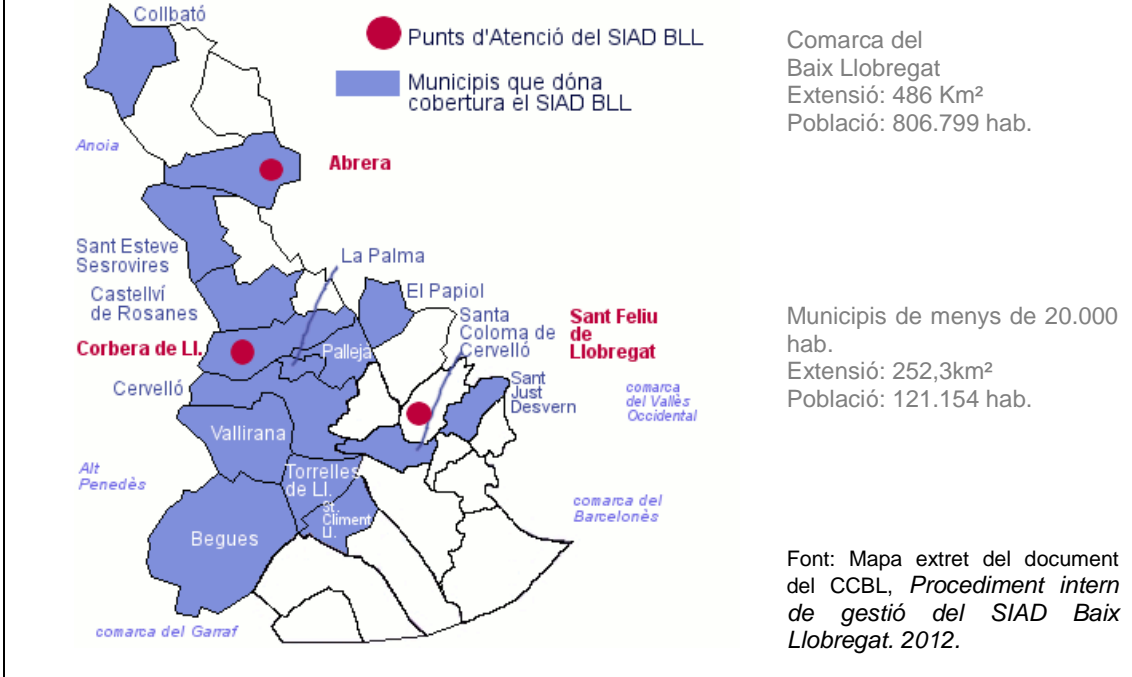
¹⁰ De fet una de les propostes de la comissió de treball on es van presentar els resultats de l'enquesta era precisament crear un espai específic per la coordinació.

¹¹ Per més informació sobre la ubicació del SIAD, els punts d'atenció i horaris, veure annex F.

¹² Un d'aquests serveis és el Servei d'Orientació Jurídica (SOJ) finançat per la Diputació de Barcelona.

¹³ En el moment de l'estudi, aquests serveis pràcticament havien desaparegut, només hi continuava el servei psicològic adreçat a les dones de Corbera de Llobregat. La resta d'ajuntaments utilitzaven el SIAD o feien ús d'altres recursos genèrics, principalment, el/la psicòloga de serveis socials.

Mapa 1. Comarca del Baix Llobregat i punts d'atenció del SIAD Baix Llobregat

Abans d'explicar els trets principals del SIAD BLL i conèixer quina ha estat la utilització en el seu primer any de vida, s'han d'assenyalar algunes diferències entre la posada en funcionament d'un SIAD local i d'un supramunicipal o comarcal.

Tal i com hem vist en l'apartat sobre l'operativització del servei, la normativa estableix una sèrie d'objectius i obligacions que presenten el SIAD com un servei de proximitat. La figura d'una coordinadora que acull a les dones, l'obligatorietat d'estar ubicat en un espai diferenciat, d'accés directe des del carrer, entre d'altres, són característiques d'un servei que pretèn ser proper i de fàcil accés per a les dones.

La posada en funcionament d'un SIAD compartit entre diferents municipis té com a primer repte establir-se en una ubicació que sigui de fàcil accés per a les dones, especialment en transport públic. La proximitat facilita que les dones utilitzin el servei. S'ha de tenir en compte que moltes d'elles, diàriament han de fer compatibles diferents tasques i horaris de treball o de cura de persones dependents, entre d'altres, i això dificulta molt l'accés a serveis distants o amb horaris rígids.

Donat que la proximitat és un aspecte difícil de complir en un SIAD comarcal, l'accessibilitat es torna un factor cabdal per a la utilització del servei. Si les dones han de desplaçar-se i això requereix un esforç que supera amb escreix la necessitat subjectiva de fer ús del servei, finalment es descartarà fer-ne ús.

Recordem que el SIAD es presenta com un servei adreçat a totes les dones i, per tant, ha de ser accessible a qualsevol perfil, és a dir, des d'una jove que està estudiant i treballant, passant

per una dona que treballa de manera remunerada i cuida de la seva mare malalta, fins una de procedència estrangera que viu amb els seus fills menors i no té xarxa familiar de recolzament o una autònoma que treballa a demanda, per exemple. Evidentment és molt difícil trobar un equilibri però s'ha de buscar una ubicació i uns horaris adaptables a les necessitats del major nombre de dones possible.

Un altre element a resoldre en la implementació és el fet que el SIAD ha de garantir l'anonimat de les dones que l'utilitzen, aspecte important a preservar en nuclis de població petits on viuen les dones potencials usuàries dels SIADs supra-municipals.

A més, la coordinació amb altres recursos locals, com ara les àrees d'igualtat o els serveis d'atenció primària, és més complexa en un SIAD comarcal, especialment si aquest dóna cobertura a municipis mitjans (entre 15.000 i 20.000 habitants) que han pogut desplegar serveis que poden complementar el SIAD (serveis d'atenció psico-social a infants, de guarda, ajuts de menjador, consells municipals de dones, etc...).

Per resoldre aquests aspectes no existeix cap documentació de la Generalitat on s'estableixin uns models estàndards i els procediments a seguir segons cada cas. Per tant, els SIADs comarcals han resolt individualment cadascuna d'aquestes qüestions.

Respecte al SIAD BLL, s'ha d'assenyalar que a la comarca existeixen greus dificultats de comunicació entre els municipis, especialment entre aquells que estan en una banda del riu Llobregat i els de l'altra. La xarxa de transport públic tampoc resol la situació ja que no està dissenyada per anar a les poblacions veïnes sinó per comunicar-les amb la ciutat de Barcelona. És per aquest motiu que el SIAD BLL en el moment d'implementar-se va optar per un model descentralitzat en dues vessants, d'una banda, en la recepció i acollida i, de l'altra, en l'atenció en els dos serveis especialitzats.

Pel que fa a l'acollida, el SIAD BLL s'ha dissenyat de manera molt diferent als locals. Generalment en aquests existeix un únic espai on es fa la primera atenció a les dones, on poden realitzar les seves consultes i utilitzar els serveis especialitzats, si escau. En el cas analitzat, aquesta acollida no existeix ja que la dispersió territorial no possibilita realitzar una primera atenció tan propera com es pot fer en l'àmbit local. Per aquest motiu, el disseny del SIAD BLL està organitzat de tal manera que la primera atenció a les dones es realitza per les àrees d'igualtat municipals o de serveis socials.

Val a dir que en 14 dels 15 ajuntaments aquestes àrees estan fusionades, ocupant-se el mateix personal tècnic (majoritàriament treballadores socials). És en aquests departaments municipals on s'atenen la majoria de consultes i demandes, especialment en les àrees d'atenció a les persones. De fet són qui més dones reben i, per tant, són susceptibles de necessitar el servei.

D'això les treballadores socials en són conscients i compten amb els serveis especialitzats del SIAD com un recurs més dintre de la cartera de serveis socials.

En cas de que el personal tècnic local -d'igualtat o serveis socials- rep o detecta alguna dona que necessiti fer ús del servei jurídic i psicològic, aquesta es deriva a l'àrea d'igualtat del CCBL que és qui s'encarrega de tancar les agendes de les psicòlogues i les juristes. A més a més, també és qui coordina l'actuació entre les professionals i l'equip local que ha derivat, així com de detectar possibles millores del servei i dels mecanismes de comunicació¹⁴.

D'altra banda, el SIAD BLL també contempla de manera puntual la recepció directa de dones per utilitzar els serveis especialitzats¹⁵. Però aquesta recepció no es realitza en un espai físic i en unes hores determinades sinó que s'atén telefònicament a qui truca al CCBL i es concerta la cita amb el servei que sol·licita.

L'altre tret característic és la descentralització de l'atenció especialitzada en tres punts d'atenció. Tal i com es pot veure al mapa 1, un està ubicat a un Hotel d'entitats en el municipi d'Abrera, al nord de la comarca, un altre a l'àrea d'igualtat de Corbera de Llobregat i l'últim a la seu del CCBL que està en Sant Feliu de Llobregat. En aquests tres punts, les dones fan ús del servei jurídic i/o psicològic amb cita prèvia.

Aquest disseny té els seus avantatges i els seus inconvenients. Si per una banda, soluciona el problema d'accés amb l'atenció i acollida descentralitzada, per l'altra no garanteix que els serveis locals tinguin formació específica en gènere, coneguin els diferents recursos que són d'interès o poden accedir les dones, ni s'assegura la capacitat per detectar casos de violència masclista. L'ambigüitat de la normativa permet desenvolupar un SIAD amb aquestes característiques i amb aquestes mancances. En el cas que ens ocupa, sent conscients de les limitacions, al novembre de 2012 el CCBL va realitzar una acció formativa adreçada a les treballadores socials per ajudar a detectar casos de violència psicològica entre les seves usuàries.

A continuació descriurem el servei en el seu primer any de posada en funcionament. A partir de l'explotació de la base de dades de gestió del servei, coneixerem les principals característiques de les dones que l'han utilitzat, quines han estat les seves demandes, de quina manera han fet ús i com les juristes i les psicòlogues hi han pogut treballar.

¹⁴ Per aquest motiu, es va crear una comissió de treball amb les professionals locals per concretar procediments interns d'atenció i unificar criteris d'actuació.

¹⁵ En aquests casos s'ha creat un protocol intern de comunicació interadministrativa per tal d'evitar duplicitats en el servei, establert en l'informe del CCBL (2012), *Procediment Intern de Gestió del SIAD Baix Llobregat*.

6.1 Característiques de les dones ateses al SIAD Baix Llobregat

Des de l'1 d'octubre de 2011 fins a l'1 de novembre del següent any, al SIAD BLL s'han atès 175 dones de la comarca, segons dades del programa de gestió del servei¹⁶. Aquestes principalment provenien dels 15 municipis als que dóna cobertura però la majoria d'elles eren de les poblacions on està ubicat un dels punts d'atenció. És a dir, un 36,57% d'Abrera i un 18,29% de Corbera de Llobregat (veure taula 1.1 de l'annex G)¹⁷. S'observa doncs com, tot i que s'ha aplicat un model descentralitzat amb la creació de tres punts d'atenció, l'accés de les dones continua estant molt condicionat a la proximitat del servei. Per aquest motiu les dones d'Abrera i de Corbera de Llobregat tenen un accés més fàcil que aquelles que viuen en poblacions més llunyanes com Collbató o Torrelles de Llobregat.

A això s'han d'afegir els problemes d'incompatibilitat horària que poden tenir les dones que vulguin fer-ne ús del servei ja que el SIAD té unes hores i uns dies fixos d'atenció que acostumen a ser al matí o a primera hora de la tarda. Val a dir que, segons el document *Procediment intern de gestió del SIAD Baix Llobregat (2012)* es contempla excepcionalment variar algun horari si les professionals ho poden realitzar per tal de facilitar l'accés de les dones als serveis especialitzats (també l'atenció telefònica s'utilitza de manera puntual). Aquesta flexibilitat s'ha aplicat en aquest any en moltes ocasions, especialment l'atenció telefònica. Les psicòlogues han accedit a modificar els seus horaris per tal de continuar amb alguns casos i fins i tot han proposat realitzar les sessions en el municipi de residència de les dones perquè la majoria d'usuàries procedien d'aquesta població. És a dir, malgrat no quedi reflectit a la base de dades, a la pràctica les professionals intenten adequar-se a les demandes de les usuàries.

Principals resultats de l'anàlisi

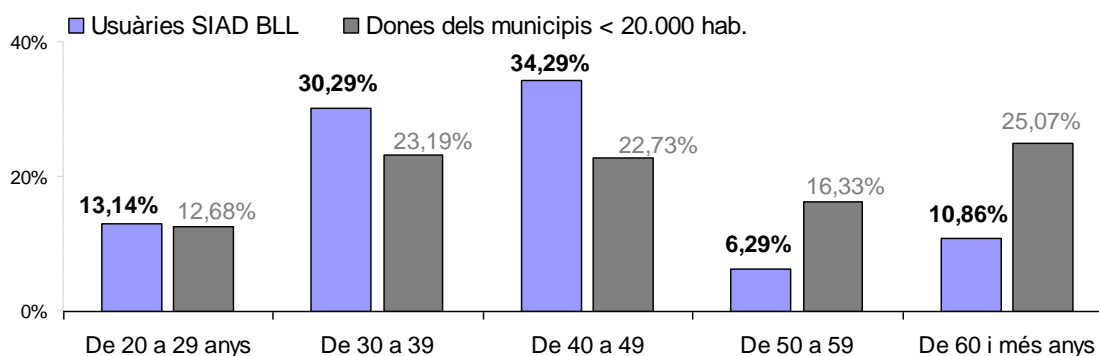
- 82,29% de les dones ateses havien estat derivades per algun servei local (àrea d'igualtat i/o serveis socials principalment).
- La majoria d'usuàries derivades dels serveis municipals provenien de les poblacions on estan ubicats els punts d'atenció (Corbera de Llobregat i Abrera).
- Un 9,14% del total de dones que van sol·licitar fer-ne ús d'algun dels serveis no es va presentar a la primera cita i finalment no es va visitar.
- El 30,29% de les dones ateses al SIAD eren víctimes de violència masclista.

Pel que fa al perfil d'usuàries, en el primer any de vida del SIAD, un 64,58%, tenien entre 30 i 49 anys (taula 1.2 de l'annex G). De fet, tal i com mostra el gràfic 1.2, si ho comparem amb el percentatge de dones d'aquesta franja d'edat que viuen en els municipis on dóna cobertura el servei, observem que proporcionalment les dones d'aquestes edats han utilitzat molt més el servei que no pas les majors de 50 anys. Aquestes, especialment aquelles de 60 i més anys l'han sol·licitat més si es compara proporcionalment amb el total de dones d'aquesta franja d'edat.

¹⁶ Per més informació, veure l'apartat metodològic on es detallen les fonts d'informació i l'annex B.

¹⁷ S'ha d'assenyalar que el tercer punt d'atenció del SIAD és a la seu del CCBL que es troba a Sant Feliu de Llobregat, municipi que té més de 20.000 habitants i que, per tant, té un SIAD local.

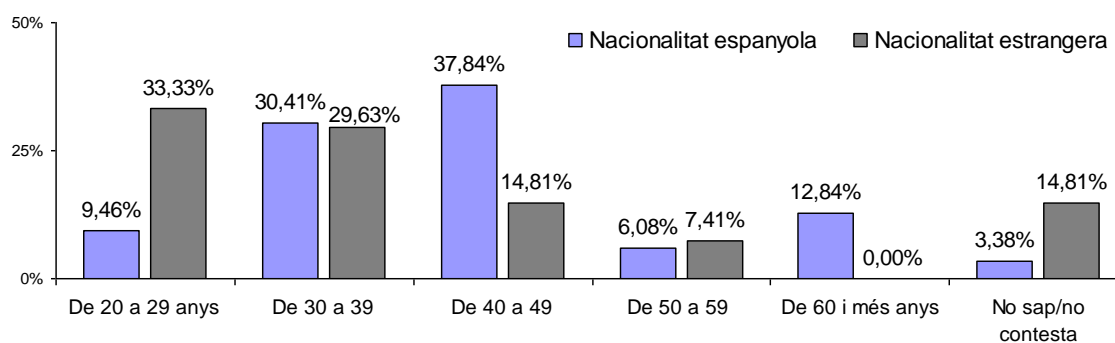
Gràfic 1.2 Comparació de l'edat de les usuàries del SIAD BLL i de la població femenina dels municipis de menys de 20.000 hab. de la comarca

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL (data de descàrrega: 1/11/2012) i de les dades del padró municipal d'habitants 2012 (Idescat).

Com mostrem al gràfic 1.3.1 (taula 1.3.1 de l'annex), si desagreguem les dades per nacionalitat s'observa que les usuàries de majors edats tenien nacionalitat espanyola i que, el percentatge més elevat d'usuàries estrangeres tenien entre 20 i 29 anys (33,33%). En aquest sentit, val a dir que la majoria de dones ateses tenia nacionalitat espanyola (84,57%). Respecte a la resta (15,43%), les principals procedències van ser Amèrica Llatina i el Marroc (taula 1.3.2 de l'annex G).

Gràfic 1.3.1. Nacionalitat i edat de les dones ateses al SIAD BLL

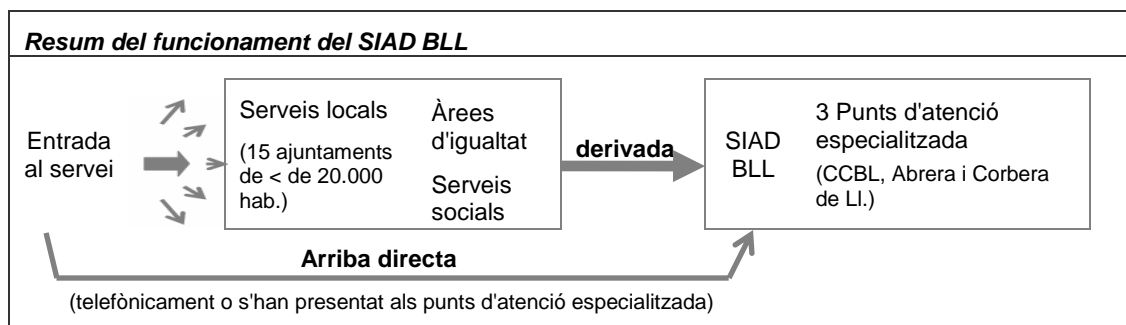
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

D'altra banda, un 43,43% de les dones ateses tenia una relació sentimental (casades o amb parella de fet) i un 35,43% estaven separades o divorciades (taula 1.4 de l'annex G). La majoria tenien fills/es (72,57%) que pràcticament tots eren menors d'edat i vivien amb ells/es. Només el 8% de les dones van indicar que vivien soles i la resta convivia amb la parella (46,62%), amb familiars (20,95%) o compartien pis amb altres persones (3,38%) (taula 1.5).

Altres dades d'interès per conèixer com eren les dones ateses al SIAD BLL, és el nivell d'estudis i la situació sociolaboral (taula 1.6 i 1.7 respectivament). El 29,14% tenien estudis primaris, el 21,14% secundaris, el 9,71% superiors i el 5,71% no en tenien. D'altra banda, el 25,71% eren assalariades, el 25,14% estaven a l'atur i el 6,86% estaven jubilades.

6.2 Arribada i utilització del SIAD Baix Llobregat

Tal i com s'ha explicat prèviament, una de les particularitats del SIAD BLL és la recepció descentralitzada, tal i com es pot veure en el quadre resum. Tenint en compte aquest disseny, a continuació analitzarem de quina manera les dones van accedir al SIAD i quins serveis van utilitzar.

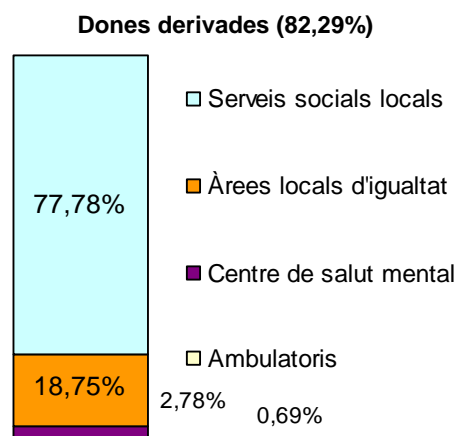
Després d'un any de vida, a més a més de les dones que han accedit al SIAD BLL mitjançant les derivacions dels serveis locals, s'observen també usuàries que han arribat al servei directament. Per arribada directa entenem aquelles dones que han conegut el servei per altres usuàries, per Internet, pel 016 (telèfon per a víctimes de maltractament) o pels mitjans de comunicació i han trucat al CCBL per sol·licitar fer-ne ús.

La majoria de casos atesos al SIAD BLL van ser derivacions (82,29%). Tal i com es mostra al gràfic 2.1.2, són especialment les àrees locals d'atenció a les persones aquelles que més n'han fet, arribant a ser el 77,78%. Això significa que hi ha una elevada proporció d'usuàries que ja es troben ateses pels serveis socials. El 18,75% havien estat derivades de les àrees locals d'igualtat i la resta d'altres serveis com ara els centres de salut mental o ambulatoris.

Les derivacions de casos des dels municipis al SIAD es realitzaven mitjançant un formulari. En aquest s'introduïa la informació necessària per atendre a la dona de la millor manera possible; concretament, es facilitaven dades sobre la situació personal, si s'havia detectat violència masclista, quina demanda específica feia o si estava dintre d'un pla de serveis socials. D'aquesta manera s'iniciava la comunicació entre les àrees locals i els serveis del SIAD.

Segons el document *Procediment Intern de Gestió del SIAD Baix Llobregat (2012)*, l'equip del SIAD en qualsevol moment podia posar-se en contacte amb la treballadora social que havia fet

Gràfic 2.1.2. Tipus de derivacions al SIAD BLL

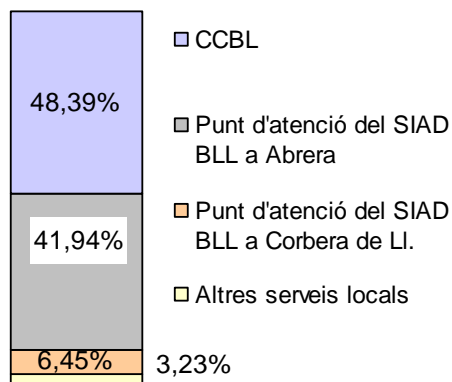
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

la derivació per comunicar-li l'evolució del cas o proposar-li realitzar alguna acció conjunta o viceversa.

D'altra banda, el 17,71% de les dones ateses van arribar al servei directament. La majoria van contactar (per telèfon o presencialment) al CCBL (48,39%) o es van presentar al punt d'atenció d'Abrera (41,94%) o al de Corbera de Llobregat (6,45%). Donat que aquest tipus d'accés al servei no es plantejava inicialment, en cap d'aquests llocs hi ha un horari establert d'atenció a les dones, ni una persona encarregada de fer-ho. Per tant, en aquest primer any s'ha funcionat amb les complicitats del personal ubicat en cadascun dels espais que, en el moment de rebre la sol·licitud, es posava en contacte amb l'àrea d'igualtat del CCBL i aquesta s'encarregava de concertar la cita i també de contactar amb els serveis socials del municipi on estigues empadronada (tot informant i demanant permís a la dona). Aquest pas es realitzava

Gràfic 2.1.3. Tipus d'entrades directes al SIAD BLL

Entrada directa (17,71%)

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL.
Data de descàrrega: 1/11/2012.

per coordinar l'atenció¹⁸ amb altres professionals si fos necessari, limitant la duplictat de serveis, així com per evitar que la dona hagués d'explicar a diferents persones la seva situació personal; també es seguia aquest procés per delimitar l'àmbit territorial d'atenció als 15 municipis de menys de 20.000 habitants, tot derivant a altres SIADs si era necessari.

▪ *Motius per utilitzar els serveis del SIAD BLL*

Els motius per utilitzar els serveis especialitzats estan recollits en un 85,14% dels casos (taula 2.2 de l'annex G). La separació o divorci va ser la principal raó per fer ús dels serveis, el psicològic principalment per superar la situació de ruptura amb la parella, i/o d'assessorament jurídic per resoldre dubtes sobre el conveni regulador, sobre la custòdia o sobre la manera de fer front als impagaments de la pensió alimentària, entre d'altres.

La violència masclista va ser el segon motiu més freqüent manifestat. Algunes de les dones van explicar des del primer moment el tipus d'agressions que patien: psicològica, física o totes dues o econòmica (utilitzant especialment l'impagament de la pensió alimentària, etc...).

Altres motius estaven relacionats amb la necessitat de superar situacions familiars o personals complexes. Algunes demandants d'atenció psicològica explicaven símptomes com ara l'ansietat, l'angoixa, la baixa autoestima o la depressió. Pel que fa al servei jurídic, a més a més

¹⁸ També es podien donar casos que no coneguessin serveis socials però que necessitessin la seva ajuda.

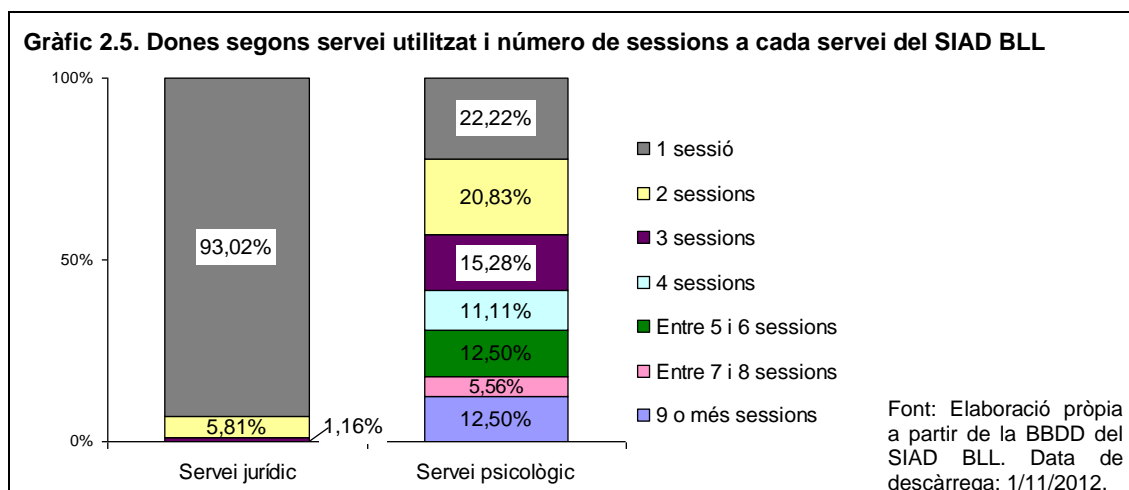
de les qüestions apuntades, es sol·licitava fer-ne ús per resoldre dubtes sobre drets laborals, d'estrangeria o sobre la tramitació d'ajuts o herències.

- *Utilització dels serveis del SIAD BLL*

Pel que fa als serveis especialitzats demandats, el 44% van sol·licitar fer ús de l'assessorament jurídic, el 38,86% del psicològic i el 17,14% de tots dos serveis (taula 2.3 de l'annex G). Durant el primer any, es van programar 125 sessions amb les juristes del SIAD i 423 amb les psicòlogues (taula 2.4 de l'annex G).

El número de cites realitzades (taula 2.5 i 2.6 de l'annex G), tal i com podem veure en el gràfic 2.5, en el cas de l'assessorament jurídic, la majoria de dones van fer una única visita (93,02%). En canvi, el 75% de les dones que van fer ús del servei psicològic van necessitar més d'una sessió. Destaca una elevada proporció de dones (12,50%) que havien fet 9 o més visites psicològiques. De fet, hi havien

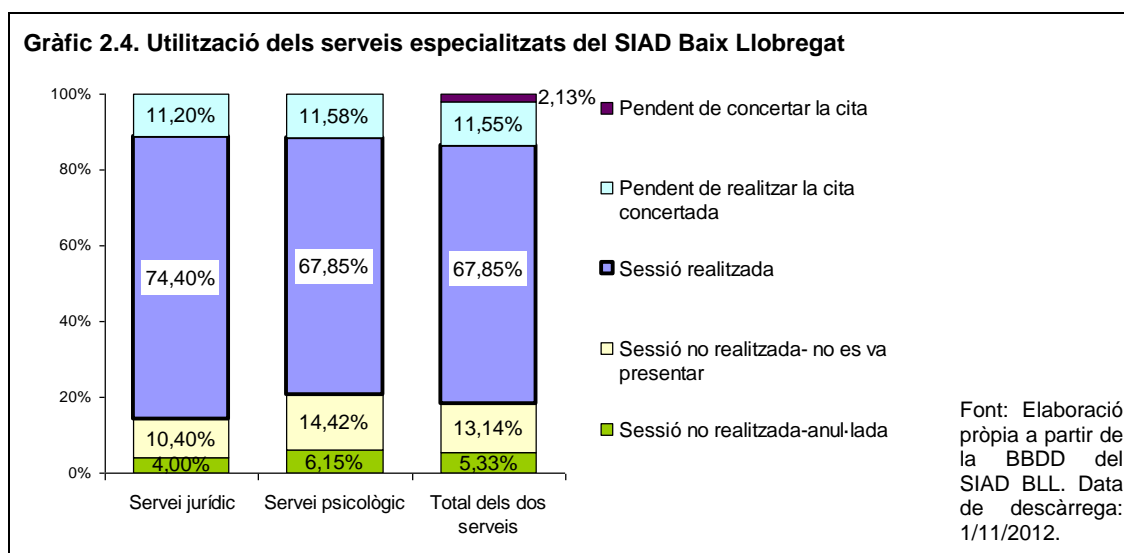
tres casos que superaven la dotzena de sessions fetes.

S'ha d'assenyalar que, segons la documentació interna analitzada, no existeix un número limitat de visites amb les professionals sinó que és el criteri d'aquestes el que determina quan es pot tancar un cas; en aquest sentit, les psicòlogues realitzen una última sessió de tancament i, segons el cas, la deriven a altres serveis. Val a dir que, per qüestions pressupostàries i per tal de no crear llistes d'espera, altres SIADs locals tenen limitades el nombre de sessions que oscil·len entre quatre i cinc.

L'elevat número de cites psicològiques que s'observen pot ser un indicador de les dificultats per determinar quin tipus d'atenció psicològica s'ha de realitzar des del SIAD. Aquest és un aspecte que no està regulat en cap document oficial i que, per tant, acaba definint-se sobre la marxa. També se suma la inexistència d'un servei similar de llarga durada en l'àmbit sanitari públic que pugui donar continuïtat a l'atenció realitzada des del SIAD.

D'altra banda, com es pot veure en el següent gràfic, si s'analitzen les dades d'utilització dels serveis especialitzats del SIAD (taula 2.4), s'observa com existeix un elevat percentatge de sessions que finalment no es van realitzar. Concretament, el 13,14% de les visites programades no es van fer perquè la dona no es va presentar, mentre que en un 5,33% la cita es va anul·lar. Això es detecta més en el servei psicològic, que és on es realitzen més visites i es necessita més continuïtat per poder seguir el tractament; això alguns cops és difícil, ja sigui per la situació personal, per incompatibilitat d'horaris o perquè la dona considera que ja no li fa falta i deixa d'assistir-hi.

S'ha d'apuntar que en la documentació estudiada no es contempla fer un recordatori telefònic previ a la visita, fet que potser reduiria el nombre d'abandons. Tampoc es planteja fer un seguiment i trucar a les dones en cas que no es presentin a la sessió programada de tal manera que s'espera que la dona es posi en contacte amb el SIAD directament o amb la treballadora social que la va derivar per tal de concertar una nova visita.

A més a més, s'ha detectat que existeixen 14 dones que van demanar fer ús d'algun dels dos serveis especialitzats però que finalment no se'ls hi va concertar cap cita. Entre els elements apuntats a la base de dades per justificar aquesta situació destaca la incompatibilitat amb els horaris del servei o la llarga espera existent. En aquest sentit, s'ha de posar en relleu que en alguns moments hi ha hagut llista d'espera, especialment en el servei jurídic on, en casos d'estar pendent d'algun judici, es necessita una atenció més immediata. També en altres ocasions assenyalen que va ser impossible localitzar a les dones telefònicament per concertar la cita sol·licitada. S'ha de tenir en compte que les professionals del SIAD no tenen reservades hores d'urgència que potser evitaria aquest abandó inicial.

La no assistència a la primera visita concertada és un factor clau per a la continuïtat en el servei. Com veiem a la taula 2.7, dels 18 casos de dones que no es van presentar a la primera sessió concertada, el 90,47% van abandonar definitivament el SIAD. Això suposa un 9,14% del total de dones que van sol·licitar fer-ne ús d'algun dels serveis del SIAD (taula 2.8 de l'annex).

Taula 2.7. Dones que no es van presentar a la 1a cita concertada al SIAD BLL

Servei sol·licitat al que no es van presentar	Abandona definitivament el SIAD		Concerta una altra cita		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Servei jurídic	7	43,75%			7	38,89%
Servei psicològic	8	50,00%	1	50,00%	9	50,00%
Als 2 serveis sol·licitats	1	6,25%	1	50,00%	2	11,11%
Total dones	16	100,00%	2	100,00%	18	100,00%
No es va presentar a la 1a cita en un dels dos serveis sol·licitats			-	-	3	

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Coincideix que en la majoria de casos d'abandó inicial, és a dir, dones que no es van presentar a la primera cita i ja no van demanar-ne més, havien estat derivades pels serveis socials (14 dels 16 casos detectats) (taula 2.9). Això podria explicar-se pel fet que les treballadores socials proposessin la utilització del SIAD com una mesura dins del pla d'intervenció social però que les dones no estiguessin molt convençudes de la seva utilitat. En canvi, aquelles que s'apropaven directament tenien molt clar la necessitat de fer ús del SIAD.

Taula 2.9 Utilització del servei segons procediment d'arribada al SIAD BLL

Procediment d'arribada		Derivada		Arribada directa		Total	
Què ha utilitzat?		Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Algun dels serveis	Servei jurídic	46	31,94%	9	29,03%	55	31,43%
	Servei psicològic	37	25,69%	7	22,58%	44	25,14%
	Els 2 serveis sol·licitats	20	13,89%	8	25,81%	28	16,00%
	1 dels dos serveis sol·licitats	2	1,39%			2	1,14%
No ha utilitzat cap servei	No es va presentar a la 1a cita i no té programada una altra	14	9,72%	2	6,45%	16	9,14%
	Té una cita programada pendent de realització	13	9,03%	3	9,68%	16	9,14%
	No s'ha programat cap cita	12	8,33%	2	6,45%	14	8,00%
Total dones		144	100,00%	31	100,00%	175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

S'observa un elevat abandó en el servei psicològic si tenim en compte els casos que des de l'última visita havien transcorregut 6 o més mesos, arribant al 18,07% (taula 2.10). La majoria d'aquestes havien realitzat alguna sessió però existeixen 6 casos que feia 6 o més mesos que no s'havien presentat a la primera cita i no en tenien cap pendent; per tant, havien deixat el servei (taula 2.10). El 93,33% d'aquests casos eren derivacions realitzades des de serveis socials (taula 2.11).

6.3 Detecció i utilització del SIAD per dones víctimes de violència masclista

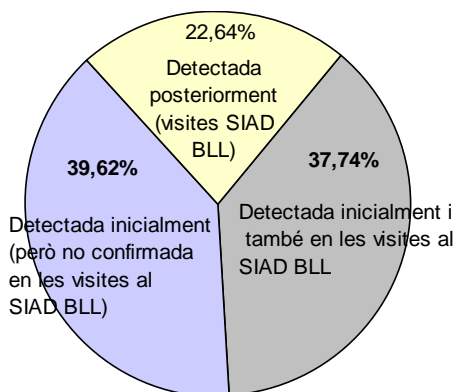
En el primer any de vida del SIAD BLL cal analitzar amb deteniment si es van detectar casos de violència masclista, de quin tipus i de quina manera van utilitzar els serveis especialitzats del SIAD; també s'ha d'estudiar si es van utilitzar altres recursos especialitzats en la recuperació de víctimes de violència masclista com ara els SIE, que són centres d'atenció pluridisciplinar preparats per iniciar el procés de recuperació i regulats per la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista (també formen part de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista).

Aquest apartat es realitza a partir de la informació proporcionada per la base de dades de gestió del SIAD BLL. Concretament de l'espai del programa habilitat per a les juristes i psicòlogues del servei per a que aquestes poguessin escriure les característiques de cada cas atès; és a dir, els motius de la consulta, el tipus d'assessorament proporcionat, si era un cas de violència masclista i si s'havia derivat a un altre recurs públic. S'ha d'assenyalar que, en el cas de les psicòlogues aquesta eina ha estat un recurs freqüentment utilitzat, en canvi, les juristes pràcticament no l'han fet servir. Amb tot i això, la informació que facilita aquest espai del programa de gestió del servei és molt enriquidor i, a partir d'aquest, s'han pogut extreure les dades que passem a explicar.

La detecció de casos per part del SIAD BLL pot ser de dos tipus, un a l'inici, és a dir, es fa explícit en el moment de la demanda d'utilització del servei; o també pot ser detectada posteriorment, durant la realització de les visites amb les professionals. Tenint en compte tant la detecció inicial com la posterior, podem assenyalar que del total de dones ateses el 30,29% van ser casos de violència masclista.

Tal i com podem veure al gràfic 3.1, la majoria es van identificar a l'inici (77,36%) per part de les treballadores socials que van fer la derivació (taula 3.1.1 de l'annex). Del total de casos identificats inicialment, el 58,54% va sol·licitar el servei d'atenció psicològica, el 21,95% el servei jurídic i la resta va demanar utilitzar-ne tots dos (taula 3.2 de l'annex G).

Gràfic 3.1 Tipus de detecció de casos de violència masclista al SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL.
Data de descàrrega: 1/11/2012.

Val a dir que, com mostra el gràfic, el 39,62% dels casos no van ser confirmats com casos de violència masclista per part de les juristes i psicòlogues del SIAD. Això pot respondre a diferents motius, primer, perquè les professionals no havien realitzat suficients sessions per confirmar-ho; segon, perquè les dones finalment no es van presentar a les cites concertades, o bé, perquè les professionals no havien registrat la informació. O també per diferències de criteris entre les professionals del SIAD i

les del món local o fins hi tot amb les dones que s'han apropiat al servei i l'han manifestat. D'aquestes situacions només s'ha detectat una, on la psicòloga del SIAD indica a la base de dades els seus dubtes sobre si és un cas de violència masclista, tal i com s'havia apuntat inicialment al formulari de derivació. En aquest sentit, des de la coordinació del SIAD s'està treballant per consensuar uns criteris per tal de poder confirmar si és una víctima de violència masclista i, sobretot, per saber en quina fase es troba del procés.

A més a més dels casos inicials, també els serveis del SIAD BLL van detectar-ne posteriorment (22,64%), especialment a l'atenció psicològica. Aquesta detecció es va realitzar majoritàriament a la primera sessió (un 84,37% dels casos) i a la segona (un 12,5%) (taula 3.5 de l'annex).

- *Utilització dels serveis especialitzats del SIAD BLL*

Del total de casos, com podem veure a la taula 3.6, el 39,62% van utilitzar el servei psicològic, el 15,09% el jurídic i el 28,30% tots dos. La majoria van fer 1 o 2 sessions (un 32,08%), o entre 3 i 4 (16,98%), tot i que destaca també aquelles que van tenir més de 9 sessions (11,32%) (taula 3.7). De fet, la majoria de casos que aglutinen més de 9 visites psicològiques eren víctimes de violència masclista. Això pot respondre, a l'existència de casos que requereixen més atenció per tal d'aconseguir que prenguin consciència de la seva situació i puguin sortir-se'n. També a les complicacions que suposa fer la transició a un servei més específic com ara els Serveis d'Intervenció Especialitzada (SIE).

Taula 3.6. Serveis especialitzats que han utilitzat les dones víctimes de violència masclista detectades al SIAD BLL

Què ha utilitzat del SIAD	Núm.	%
El servei psicològic	21	39,62%
Els dos serveis: jurídic i psicològic	15	28,30%
El servei jurídic	8	15,09%
No s'ha fet cap cita	3	5,66%
No es va presentar a la 1a cita i no té programada una altra	3	5,66%
Cita pendent realització	3	5,66%
Total casos violència masclista	53	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL.
Data de descàrrega: 1/11/12.

Els casos de violència masclista atesos al SIAD són susceptibles de derivar-se al SIE que dona cobertura a la comarca per iniciar el procés de recuperació. El fet de canviar de servei suposa traslladar-se a un altre espai que potser és menys accessible (per la localització o pels horaris) i això pot desincentivar la utilització del nou recurs a excepció dels casos que han acceptat la seva situació i són conscients de la necessitat d'ajuda professional per fer-ne front.

En aquest sentit, potser caldria algun tipus de procediment de transició per evitar aquest abandó precisament en aquest moment. Actualment no hi ha dades per conèixer el grau d'abandó de les dones en la transició d'un servei a un altre però caldria realitzar un seguiment per intentar evitar-ho. Val a dir que, en alguns casos derivats al SIE, les psicòlogues del SIAD han citat a la dona posteriorment per certificar que havia fet el pas i conèixer les seves impressions.

- *Abandó inicial del SIAD BLL*

D'altra banda, també s'ha de destacar un elevat percentatge de casos que, tot i identificats inicialment, no van utilitzar el SIAD BLL, ja sigui perquè no van assistir a la primera cita i no va concertar-ne cap més (5,66%) o perquè no se'ls havia pogut localitzar per concertar la sessió (5,66%) (taula 3.6). Aquests casos d'abandó inicial del servei posen de manifest la necessitat d'un acompanyament més proper que potser reduiria el nombre de dones que, tot i manifestar la necessitat d'utilitzar el SIAD i ser víctimes de violència masclista, finalment no en fan ús.

Tenir una persona de referència, fer recordatoris previs de la cita o, sinó s'ha presentat, contactar amb ella, entre d'altres, poden ser algunes de les mesures.

- *Tipus de violència masclista i situacions de fragilitat social*

Pel que fa al tipus de violència, en més de la meitat dels casos (58,49%) es va especificar a la base de dades el tipus de violència detectada. La més comú va ser la psicològica (35,85%), a vegades en conjunció amb la física (9,43%). Són menys els casos en els que es menciona solament violència física (7,55%) o econòmica (3,77%) (principalment control econòmic o impagament de la pensió).

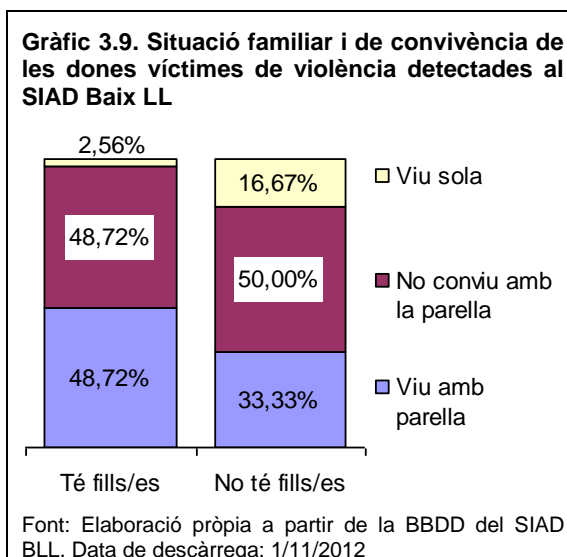
Taula 3.8. Tipus de violència masclista detectada al SIAD BLL

Casos de violència masclista Tipus de violència masclista detectada	No tenen altres problemàtiques		Tenen altres problemàtiques		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Violència masclista sense especificar	20	45,45%	2	22,22%	22	41,51%
Violència masclista psicològica	17	38,64%	2	22,22%	19	35,85%
Violència masclista psíquica i física		0,00%	5	55,56%	5	9,43%
Violència masclista física	4	9,09%		0,00%	4	7,55%
Violència econòmica	2	4,55%		0,00%	2	3,77%
Violència física, psíquica i econòmica	1	2,27%		0,00%	1	1,89%
Total casos violència masclista	44	100,00%	9	100,00%	53	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la Base de dades de gestió del SIAD Baix Llobregat. Data de descàrrega: 1/11/2012.

S'ha de posar en relleu que en un 16,98% dels casos de violència masclista (9 dels 44), s'afegia d'altres problemes com ara la drogodependència per part del maltractador o problemes de salut mental. En la majoria de situacions la violència era exercida per la parella o ex-parella, però també es trobava algun cas que els maltractadors eren pares o fills.

Respecte a la situació familiar, la majoria de dones víctimes de violència (73,58%) tenien fills/es (taula 3.9) que eren menors d'edat i vivien amb ella; en el 48,72% dels casos, com mostra el gràfic següent, també vivia amb la parella. Això significa un elevat percentatge de menors que han conviscut i patit diferents formes de violència masclista i que segurament necessitarien un recurs específic per afrontar la situació.

S'ha d'assenyalar que el SIE és un servei que disposa d'un equip pluridisciplinar i atén també als fills i filles de dones víctimes de violència masclista. En el SIAD BLL, només en un dels casos se li va recomanar a la dona que portés el seu fill al SIE però aquesta finalment no el va portar per les dificultats que li suposava accedir-hi (desplaçar-se al servei, fer compatibles els seus horaris amb els del recurs, etc...). Només un dels tres casos indicats a la base de dades on l'equip del SIAD li va suggerir a la dona anar al SIE, va acabar utilitzant el servei.

7 Conclusions

Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones responen a una política pública dirigida a eradicar les desigualtats de gènere. Amb l'anàlisi dels plans d'igualtat de la Generalitat, la legislació i els acords polítics al respecte, hem pogut observar una evolució en la seva definició i objectius. En un principi els SIADs es van crear en l'àmbit de les polítiques de prevenció i acció contra la violència masclista i la seva funció era informar a les dones dels recursos existents al respecte. A mesura que es comença a reconèixer el caràcter estructural de les desigualtats de gènere en els textos oficials, es va definint el servei com un element per facilitar informació sobre els drets de les dones, factor que es considera clau per fomentar l'apoderament, tot i que a la normativa tampoc es concreta quin és el significat del terme.

- *El SIAD com a possibilitador de l'apoderament de les dones*

Explica Jo Rowlands (1997) que l'apoderament és un concepte que no s'ha fet servir de manera precisa en relació amb el gènere i s'acostuma a utilitzar pressuposant que tothom l'entén de la mateixa manera.

Aquest concepte es relaciona amb les idees de la pedagogia crítica vinculada al pensament de Paolo Freire que partia d'una concepció humanista de l'individu, segons la qual aquest és un subjecte transformador en la mida que té la capacitat i la possibilitat de canviar la seva realitat (Freire, 1992). Per fer-ho cal, primer de tot, un procés de presa de consciència amb el que es comprèn la realitat i s'identifica l'opressió i les desigualtats; és després quan apareix la consciència crítica amb la qual es passa de la reflexió a l'acció per a la transformació (Colás i Jiménez 2006: 422-423).

Aquest subjecte transformador va ser criticat per la pedagogia feminista per considerar-se asexual i neutre, fet que impedeix el seu qüestionament i la seva de-construcció. La presa de consciència inicial no és només de les relacions de dominació basades en la classe social (els dominadors versus els oprimits -en masculí-), sinó que també s'ha de prendre consciència de les relacions de subordinació i dominació basades en la construcció social del sexe.

Per tant, l'apoderament per les feministes "es comprèn com un procés de superació de les desigualtats de gènere. Busca que les dones reconeixin que hi ha una ideologia que perpetua la discriminació" (León, 1997:20-21). És la presa de consciència crítica de la seva situació de subordinació la que facilitarà que elles transformin la imatge que tenen de sí mateixes i les concepcions que tenien prèvies sobre les seves possibilitats i capacitats (León, 1997). És a dir, l'apoderament implica la identificació individual dels aspectes comuns que tenen amb la resta de dones, els quals estan relacionats amb la seva situació de subordinació. Kate Young els resumeix en tres: "1) el control masculí del treball de les dones; 2) l'accés restringit de les dones als recursos econòmics i socials valuosos i al poder polític, fet que té com a resultat una distribució molt desigual dels recursos entre gèneres; 3) la violència masculina i el control de la sexualitat" (Young, 1997: 103).

L'experiència comú de l'opressió i subordinació, independentment de les formes que adopti, fa que les dones tinguin una sèrie d'interessos estratègics comuns. Kate Young recupera la distinció de Molyneux entre interessos estratègics de gènere i necessitats pràctiques que suposarien la millora de les condicions concretes de les dones (1997). Aquestes necessitats són potencialment transformadores en la mesura que poden ser qüestionades, tot fomentant la presa de consciència sobre els problemes estratègics comuns i la necessitat de canviar les estructures i relacions de gènere (Young, 1997).

En el camp que ens ocupa, els SIADs se situarien en l'àmbit de les necessitats pràctiques i serien un recurs per tal de millorar les condicions de vida de les dones. El servei seria potencialment transformador en la mesura que proporciona eines que fomenten la presa de consciència sobre la realitat i les relacions de subordinació existents. És a dir, a més a més d'intentar ajudar a resoldre problemes específics, pot facilitar que les dones deixin de considerar els seus problemes com una situació individual i els interpretin col·lectivament, tenint en compte les estructures de dominació i subordinació que les afecten.

S'observa que el SIAD BLL, en el seu primer any de vida ha desenvolupat molt la seva vessant assistencial, deixant de banda altres objectius descrits a la normativa més relacionats amb l'acció col·lectiva. Malgrat això, mitjançant els dos serveis especialitzats també les dones poden prendre consciència de la seva situació de subordinació, dels interessos comuns amb altres dones i apoderar-se'n de manera individual. Young (1997) assenyala que l'apoderament inclou tant el canvi individual com l'acció col·lectiva però el primer necessita del segon per aconseguir canviar les estructures. Caldria un estudi més exhaustiu sobre el tipus d'atenció que reben, especialment, psicològica, per analitzar si, com a mínim, s'aconsegueix l'apoderament individual de les usuàries.

- *Accés universal al servei*

Estableix la normativa que el SIAD està adreçat a totes les dones, en especial a les víctimes de violència masclista. Però aquest és un objectiu difícil d'assolir, sobretot per aquells serveis que donen cobertura a diferents poblacions. Recordem que el SIAD BLL s'ofereix per a 15 poblacions que aglutinen un total de 121.154 habitants. De fet, en el primer any de vida només ha atès a 175 dones que suposen un 0,37% de la població adulta femenina.

Segons les dades analitzades, són les dones dels municipis on està ubicat el punt d'atenció del SIAD aquelles que més el fan servir (especialment d'Abrera). La proximitat incentiva la seva utilització perquè les dones han de fer menys esforços per fer compatible la visita al SIAD amb altres horaris i tasques que han de realitzar diàriament, la majoria d'elles precisament associades al rol tradicional de gènere com ara la cura d'infants i persones dependents o treballs de gestió i manteniment de la llar.

El tipus de disseny del servei condiona l'accés, el facilita a unes dones i el dificulta a unes altres. D'aquí que el 82,29% de les usuàries van accedir al servei mitjançant la derivació des

d'un servei local, majoritàriament de serveis socials. Per tant, la majoria d'usuàries han estat dones que ja tenien un contacte amb el seu ajuntament, principalment perquè estaven en un pla d'intervenció social.

Per altres perfils de dones ha estat més difícil accedir-hi ja que no hi ha hagut pràcticament publicitat del servei, ni hi ha un punt d'atenció físic o telèfon específic. Malgrat això, el 17, 71% van arribar-hi directament. Per tant, s'han de replantejar els procediments dissenyats per atendre a les dones que arriben de manera directa en les mateixes condicions que la resta.

- *La vessant comunitària*

Tal i com vam explicar, els objectius del servei es poden classificar en tres àmbits: l'assistencial, el comunitari i el que s'ocupa de la detecció de noves necessitats de les dones. En l'àmbit comunitari o participatiu dels SIADs, en la documentació oficial es descriuen tres objectius, relacionats amb el treball amb la comunitat, el recolzament al teixit associatiu femení i la realització d'actes de sensibilització. En aquest sentit, als textos oficials no s'especifica de quina manera fomentar la participació i el recolzament al teixit associatiu, ni es concreta el pressupost i els recursos per fer-ho possible.

En el cas estudiat no es contempla en el seu disseny aquesta vessant. Això pot respondre a l'existència del Consell de les Dones del Baix Llobregat¹⁹, ens participatiu adscrit orgànicament al CCBL amb el que comparteix el mateix personal tècnic. Mitjançant actes de sensibilització, jornades de reflexió o el treball de diverses comissions obertes, es fomenta la presa de consciència i es promouen accions encaminades a reduir les desigualtats. Malgrat això, cap dona usuària dels serveis del SIAD ha participat, de moment, en l'activitat del Consell de les Dones.

Per tant, la vessant comunitària és una línia de treball que queda pendent de desenvolupar. Especialment si es té en compte que les accions grupals o de treball comunitari han resultat centrals en serveis com ara els Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIADs) de Barcelona per tal de prevenir la violència masclista i generar xarxa entre les dones (Donoso, Biglia i Massot, 2008).

Altres SIADs locals de la comarca han desenvolupat aquesta vessant i faciliten espais a entitats de dones i realitzen tallers de diferents tipus. També organitzen actes de sensibilització, generalment al voltant de la celebració de dates significatives per al moviment feminista com ara el 8 de març, Dia de les dones, el 25 de novembre, Dia de lluita contra la violència vers les dones o el 28 de maig, Dia internacional d'acció per a la salut de les dones.

- *La vessant assistencial del servei*

La part assistencial del SIAD és la que més detallada i especificada es troba als documents

¹⁹ El Consell de les Dones del Baix Llobregat és un organisme participatiu, format per entitats feministes comarcals, organitzacions sindicals i polítiques i persones a títol individual.

oficials i concentra les funcions d'acollida, atenció i informació de les dones sobre els seus drets o qualsevol aspecte d'interès; en aquesta s'especifiquen els serveis que s'oferiran a les dones i la formació requerida de les professionals que s'hi dedicaran.

Malgrat això, les especificacions trobades permeten un marge de maniobra molt ampli alhora d'implementar el servei com hem pogut veure en el cas del SIAD BLL. Amb el seu disseny descentralitzat, l'acollida queda diluïda i no sembla estar garantida.

Es desconeix el grau de formació en gènere que tenen en els serveis locals, especialment serveis socials que és qui fa més derivacions. Tampoc se sap si les treballadores socials poden fer completament aquesta funció, sumant-la a la seva tasca diària. En el disseny es pressuposa que es realitza però no s'ha facilitat pràcticament cap formació específica a les treballadores socials i no hi ha cap tipus de control per conèixer si es fa. D'altra banda, tampoc queda garantida la recepció de les dones que entren al servei de manera directa donat que no es contemplava en el disseny inicial.

Els perfils professionals estan una mica detallats a la normativa, especialment el de les juristes i psicòlogues. En el cas la coordinadora, aquesta ha de fer tasques molt diverses com ara l'acollida, la coordinació interna i externa i la planificació del servei. A aquesta figura se li demana coneixement específic del territori i dels recursos públics i privats; sobre gènere, un "coneixement suficient" (paraules textuais) però no s'exigeix cap tipus de titulació o perfil professional específic, tot i existir una titulació com ara el Màster Interuniversitari d'Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania o un perfil professional com el d'agent o promotor/a d'igualtat. A més a més, la normativa no estableix la ràtio de professionals per població, ni el número d'hores d'atenció.

Tampoc es concreta el tipus d'atenció psicològica que es pot fer des d'un SIAD, de tal manera que si uns tenen limitades el número de visites, d'altres com ara el SIAD BLL, tenen diversos casos que acumulen més de 9 sessions. La prolongació de l'estada al SIAD podria respondre a la manca d'altres recursos públics que puguin continuar la tasca iniciada amb aquestes dones.

Donat que totes aquestes qüestions queden ambigües a la normativa, cada SIAD els ha resolt individualment, en funció dels seus recursos, el compromís polític i tècnic i les seves possibilitats. Això fa que les diferències entre uns i altres SIADs poden ser molt grans. Especialment si tenim en compte les complexitats alhora de posar en funcionament un SIAD a nivell local o un que ha de donar cobertura a diversos municipis.

Aquestes diferències es reconeixen en la documentació formal analitzada. Així veiem com a la *Declaració formal interadministrativa en matèria d'igualtat, polítiques de dones i violència masculista* del 2012, s'explicita que l'ICD és el responsable d'establir "la tipologia i intensitat dels serveis SIAD". També en el *VI Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2008-2011)* se senyala com a objectiu establir un model consensuat de SIAD.

L'existència de diferències pot respondre a un intent d'adaptar el servei a les particularitats del territori però també pot acabar generant greuges comparatius de tal manera que segons on visquin les dones tindran un tipus de servei i d'accés o un altre. En el cas estudiat i en comparació amb els SIADs locals desplegats per la comarca, hi ha significatives diferències en l'accés, infraestructura i recursos econòmics emprats.

El CCBL aporta la seva infraestructura i només destina els diners que rep de la Generalitat, degut, en part, a la manca d'ingressos propis de l'entitat; d'altres ajuntaments, en canvi, aporten també diners de les seves arques ja que tenen ingressos propis a partir dels impostos que cobren.

La normativa no obliga a que les administracions que vulguin posar en funcionament un SIAD hagin d'aportar fons propis. Per tant, amb les quantitats que dóna la Generalitat podríem arribar a pensar que es pot posar en funcionament un servei d'aquest tipus amb la pluralitat d'objectius ja comentats. Actualment el finançament ja no es regeix per cap criteri poblacional com abans, sinó que es negocia particularment amb la Generalitat (contracte programa 2012-2015).

Per al primer any de vida del SIAD BLL, el CCBL va rebre de finançament l'aportació màxima establerta al contracte programa 2010-2012, ja que dóna cobertura a una població de més 100.000 habitants, és a dir, 40.000 euros. Aquest finançament fa molt difícil una operativització del servei que compleixi amb les finalitats que la normativa estableix. Amb aquest pressupost, el SIAD BLL només ha desenvolupat la vessant assistencial i, tal i com hem explicat, ha de millorar per garantir l'accés a totes les dones, una acollida i acompanyament d'acord amb la definició i característiques formals del servei.

- *Proposta de possibles millores del servei*

Malgrat aquestes limitacions, a partir de l'anàlisi realitzat es podrien introduir una sèrie de millores per tal de fer més accessible el servei a totes les dones i aproximar-nos als objectius de la normativa.

Tal i com hem explicat, la proximitat del servei és clau per a la seva utilització. L'atenció descentralitzada plantejada en el disseny és un bon recurs per aconseguir-ho però cal garantir la formació en gènere de tots els serveis locals susceptibles de rebre a les dones. Aquests serveis no només són les àrees d'atenció social, sinó els punts d'atenció ciutadana, els ambulatoris, centres escolars, entre d'altres. La dimensió petita dels ajuntaments a qui dóna cobertura el servei és un element que també s'ha de tenir en compte, tant per la difusió del servei com per garantir l'anonimat de les dones, si aquestes així ho manifesten.

Però a més a més d'això, calen un o diversos punts d'acollida i recepció que les dones tinguin de referència i on pugui fer-se una primera valoració. Per això cal personal preparat en l'atenció social i amb formació en gènere demostrada, que pugui donar una atenció com la que s'estableix a la normativa.

Aquesta atenció - presencial, telefònica o mitjançant altres vies telemàtiques - és imprescindible per evitar tant l'abandó inicial com el posterior. Sobretot per aclarir els canals de comunicació amb les dones ja que no s'ha trobat en la documentació interna analitzada cap explicació sobre com fan les usuàries per comunicar-se amb el SIAD ja sigui per modificar una cita o per fer una consulta²⁰.

L'adaptabilitat és també un element a promoure en el SIAD BLL per tal de poder arribar a més dones i reduir l'elevat número d'abandons. Tot i no estar contemplat en el disseny formal del SIAD, val a dir que les psicòlogues i juristes s'han intentat adaptar a les necessitats de les dones que atendien, tot assessorant per telèfon, variant els seus horaris d'atenció, visitant en municipis on no hi havia un punt d'atenció o realitzant coordinacions amb serveis socials. D'altra banda, la situació contractual de les professionals precisament no facilita aquesta predisposició ja que aquestes estan contractades com a personal extern que cobra per hores treballades. Malgrat aquesta precària situació, el grau d'implicació és molt elevat ja que són persones molt conscienciades i compromeses amb la necessitat d'eradicar les desigualtats de gènere; de fet, totes elles participen en organitzacions feministes.

Resum de les principals propostes de millora de la vessant assistencial del SIAD BLL

- Formació en gènere a tots els serveis locals (no només serveis socials) susceptibles de rebre demandes per utilitzar els serveis especialitzats del SIAD BLL.
- Creació de punts d'atenció i acollida a les dones i canals de comunicació per a que les dones puguin contactar directament (presencialment, telefònica o per email).
- Adaptabilitat a les necessitats de les dones per a poder atendre-les. Algunes mesures podrien ser: facilitar els desplaçaments de les usuàries als punts d'atenció, crear un servei itinerant per fer les visites en altres municipis de més fàcil accés en funció de cada cas.
- Millora en les condicions laborals de les professionals del SIAD per tal de garantir un servei de qualitat.
- Acompanyament i seguiment (especialment d'aquells casos que les professionals ho considerin més necessari).
- Procediment de transició amb altres recursos, especialment amb el SIE.

Aquesta adaptabilitat i disponibilitat hauria d'estar contemplada i regulada formalment en el disseny del SIAD per assegurar un servei de qualitat, adaptable a les necessitats de les dones i també que garanteixi els drets laborals de qui hi treballa. Això significaria estipular la manera i la infraestructura per tal de poder atendre telefònicament o contemplar l'atenció online o poder organitzar un servei itinerant on les professionals poguessin desplaçar-se a altres municipis de la comarca per atendre a dones que no poguessin desplaçar-se.

Tal i com hem apuntat, l'abandó del servei és un aspecte a reduir o, com a mínim, a conèixer amb més profunditat. El recordatori de la sessió o una trucada posterior en el moment que es

²⁰ En la pràctica, en els casos de derivacions molts cops es posen en contacte amb la treballadora social i aquesta amb l'àrea d'igualtat del CCBL; en altres casos la dona truca al CCBL però en no existir un horari d'atenció i el personal que hi treballa no té dedicació plena es pot donar el cas que intenti posar-se en contacte i no ho aconsegueixi.

detecta que no ha assistit a la cita concertada podrien ser accions que evitessin l'abandó o, com a mínim, ajudarien a conèixer les causes d'aquest. Si la normativa assenyala que el SIAD és un servei adreçat a totes les dones però en especial a aquelles que han patit violència, han d'existir mecanismes per evitar que aquestes ho deixin, fomentar la utilització del recurs i després l'efectiva derivació a d'altres serveis.

En aquest sentit, establir un procediment de transició gradual entre el SIAD i recursos com ara el SIE podria ajudar a evitar que les dones abandonessin en el pas d'un servei a un altre. Però aquest acompanyament s'ha de realitzar de manera professional, sense caure en el paternalisme ja que això suposaria reproduir els rols que precisament el SIAD intenta no perpetuar. D'altra banda, també s'ha de fomentar la proximitat i flexibilitat dels recursos als quals es derivin les dones com elements clau per garantir la continuïtat.

Tant la part assistencial com la més participativa dels SIADs s'haurien de desenvolupar tenint en compte les seves finalitats. La manera com s'acull a les dones, s'assessora o es realitzen tallers i accions de sensibilització són clau per conèixer si aquests objectius s'estan intentant complir. Segons Young (1997), si el qüestionament col·lectiu de la realitat i la presa de consciència no es fa mitjançant el debat i l'intercanvi d'experiències, hi ha el perill que sigui una experiència contrària a l'apoderament, "si s'utilitza la presumpta noció de feminitat comú per a silenciar el desacord i es pressiona a les dones per a conformar-se amb això" (1997:108). Per tant, la satisfacció de les necessitats de les dones potencialment pot transformar, és a dir, pot fomentar el canvi de les estructures o, tot el contrari, pot precisament contribuir a la perpetuació de les relacions de subordinació.

Aquesta hauria de ser la següent investigació sobre aquest tema, és a dir, interrogar-nos sobre si el SIAD satisfà les necessitats pràctiques de les dones al mateix temps que contribueix a la transformació social; o precisament fa tot el contrari, fomenta la perpetuació de les relacions de subordinació perquè no aconsegueix que les dones prenguin consciència de l'existència d'interessos estratègics de gènere.

8 Bibliografia

Alfama, Eva (2012). "Les polítiques municipals de gènere", en *Materials CiP. Articles municipalistes*. Número 5/2012.

Astelarra, Judith (2005). *Veinte años de políticas de igualdad*. Ediciones Cátedra. Madrid

Gelambí, Mònica (2005). "Les polítiques de gènere en els ajuntaments catalans: en procés de construcció", en *Working Paper 243/05*. Institut de Ciències Polítiques i Socials. Barcelona.

Astelarra, Judith (2005). *Veinte años de políticas de igualdad*. Edicions Cátedra. Madrid.

Bustelo, María (2004). *La evaluación de las políticas de género en España*. Editorial Catarata. Madrid.

Bustelo, María i Emanuela Lombardo (2007). *Políticas de igualdad en España y en Europa. Afinando la mirada*. Ediciones Cátedra. Madrid.

Cárdenas, Isabel i Garcia, Lúdia (2008). "Límits i possibilitats de la coordinació informal. Els circuits locals contra la violència de gènere", en Encarna Bodelón i Pilar Giménez (coord.), *Desenvolupament dels drets de les dones: àmbits d'intervenció de les polítiques públiques de gènere*. Diputació de Barcelona.

Donoso, Trinidad, Biglia, Barbara i Inés Massot (coord) (2008). *La intervenció socioeducativa grupal als Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD): Anàlisi de necessitats i propostes d'actuació*. Ajuts a la recerca Francesca Bonnemaïson 2008.

Biglia, Barbara; Olivella, Maria i Edurne Jimenez (2013). "Marcos legislativos y prácticas educativas sobre violencias de género y juventud en Cataluña. Working Paper.

Garcia, Alba (1999). "Polítiques públiques adreçades a les dones en l'àmbit de l'administració local al Baix Llobregat", a VVAA, *Les dones al Baix Llobregat i altres escrits*, Materials del Baix Llobregat, n. 4, 1999, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

Gràcia, Irene (1999). "Els centres de 'Planing' del Baix Llobregat: la seva creació, la seva història", a VVAA, *Les dones al Baix Llobregat i altres escrits*, Materials del Baix Llobregat, n. 4, 1999, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

Diputació de Barcelona (2011). *Memòria de la jornada "Els Centres d'Informació i Recursos per a Dones: noves realitats, noves respostes"*. 23 de febrer de 2011. Diputació de Barcelona.

Millet, Kate (1995). *Política sexual*. Catedra Editorial. Madrid.

Nash, Mary (2002). "Los nuevos sujetos históricos: perspectivas de fin de siglo. Género, identidades y nuevos sujetos históricos", en Cruz, Maria y Ismael Saz (eds.). *El siglo XX. Historiografía y historia*. Universitat de València. Valencia.

Nash, Mary (2004). *Mujeres en el mundo. Historia, retos y movimientos*. Alianza Editorial. Madrid.

Paleo, Natalia (2007). *Centres d'Informació i Recursos per a dones. Una proposta de model funcional i de gestió*. Col·lecció Documents de Treball. Serie Igualtat i Ciutadania, 1. Diputació de Barcelona. Barcelona.

Rubin, Gayle (1986). "El tráfico de mujeres: notas sobre la economía política del sexo", en *Nueva Antropología. Volumen VIII N° 30*. C de México.

Ruiz, Sonia (2009). "Sombra aquí y sombra allá: relaciones y avatares entre el movimiento de mujeres y las instituciones", en María de la Fuente Vázquez i Maria Freixanet Mateu (coords.). *Polítiques de gènere y participació ciutadana al món local*. Institut de Ciències Polítiques i Socials. Barcelona.

TEXTOS INSTITUCIONALS

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de Serveis Socials

Acord marc de col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes per a la coordinació, cooperació i col·laboració en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones per al període 2009-2010. Signat el 12 de juny de 2009.

Declaració formal interadministrativa en matèria d'igualtat, polítiques de dones i violència masclista, signada per l'ICD i les entitats municipalistes el 27 de març de 2012.

Acord marc per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família, l'Associació catalana de municipis i comarques i la Federació de municipis de Catalunya, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat. Signat al 24 de maig de 2012.

Contracte programa 2011 per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 19 de setembre de 2011.

Contracte programa 2012-2015 per a la coordinació, la cooperació i la col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 15 de juny de 2012.

INFORMES DEL CONSELL COMARCAL DEL BAIX LLOBREGAT

CCBL (2012). *Procediment intern de gestió del SIAD Baix Llobregat*.

CCBL (2011). *Informe de viabilitat del SIAD Baix Llobregat. Àmbit: 15 Municipis de la comarca del Baix Llobregat de menys de 20.000 habitants*. Agost 2011.

9 Annex

	Pàgina
A. Els SIADs a Catalunya	44
B. Fonts d'informació utilitzades en la recerca	45
C. Principals trets detectats en el V i VI pla d'igualtat de la Generalitat sobre les polítiques d'igualtat on s'emmarquen els SIADs	47
D. Principals trets dels SIADs segons els models de contracte programa estàndard signat per la Generalitat i les administracions locals	48
E. Principals característiques dels SIADs locals de la comarca del Baix Llobregat	51
F. Característiques dels serveis especialitzats del SIAD BLL	52
G. Explotació de la informació facilitada per la base de dades de gestió del SIAD BLL	53

A. Els SIADs a Catalunya

Comarca	Població 2012*	Comar-cals	Munici-pals**	Nom del municipi de més de 20.000 habitants que té SIAD
Alt Camp	45.299	1	1	Valls
Alt Empordà	141.517	1	1	Figueres
Alt Penedès	106.252	1	1	Vilafranca del Penedès
Alt Urgell	21.386	1	0	
Alta Ribagorça	4.235	1	0	
Anoia	118.817	1	1	Igualada
Bages	186.084	1	1	Manresa
Baix Camp	193.535	1	2	Cambrils i Reus
Baix Ebre	83.125	1	1	Tortosa
Baix Empordà	133.754	1	2	Palafrugell i St Feliu de Guixols
Baix Llobregat	806.799	1	15	Cornellà de Llobregat, Sant Boi de Ll., Viladecans, Prat de Ll., Castelldefels, Esplugues de Ll., Gavà, Sant Feliu de Ll., Sant Joan Despi, Sant Vicenç dels Horts, Martorell, Sant Andreu de la Barca, Molins de Rei, Olesa de Montserrat, Esparreguera
Baix Penedès	101.138	1	2	Calafell i Vendrell
Barcelonès	2.254.052	0	5	Barcelona (10), Sant Adrià del Besòs, L'Hospitalet de Ll., Badalona, Santa Coloma de Gramenet.
Berguedà	41.202	1	0	
Cerdanya	19.047	1	0	
Conca de Barberà	21.148	1	0	
Garraf	147.107	0	3	Sant Pere de Ribes, Sitges i Vilanova i la Geltrú
Garrigues	20.212	1	0	
Garrotxa	55.855	1	0	
Gironès	184.187	1	1	Girona
Maresme	436.487	1	4	Masnou, Mataró, Pineda de Mar, Premià de Mar
Montsià	72.121	1	0	
Noguera	40.200	1	0	
Osona	154.588	1	1	Manlleu
Pallars Jussà	14.113	1	0	
Pallars Sobirà	7.457	1	0	
Pla d'Urgell	37.267	1	0	
Pla de l'Estany	31.463	1	0	
Priorat	9.971	1	0	
Ribera d'Ebre	23.867	1	0	
Ripollès	26.268	1	0	
Segarra	23.365	1	0	
Segrià	209.965	1	1	Lleida
Selva	173.518	1	2	Lloret i Blanes
Solsonès	13.676	1	0	
Tarragonès	251.282	1	2	Tarragona i Salou
Terra Alta	12.713	1	0	
Urgell	36.975	1	0	
Val d'Aran	10.056	1	0	
Vallès Occidental	898.173	1	10	Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Rubí, Cerdanyola del Vallès, Ripollet, Montcada i Reixac, Barberà del Vallès, Santa Perpètua de Mogoda, Castellar del Vallès
V. Oriental	402.632	1	2	Granollers i Mollet del Vallès
Total	7.570.908	39	58	

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la web de l'ICD (<http://www.gencat.cat/icdona>).

* Dades d'Idescat (www.idescat.cat).

** Només s'han comptabilitzat com a SIADs els serveis que hi ha als municipis de més de 20.000 habitants, ja que és la definició de SIAD que marca la legislació vigent. El cas de Barcelona és particular ja que, segons la web de l'ICD, té 10 SIADs, cadascun dels quals és d'un dels districtes de la ciutat.

B. Fonts d'informació utilitzades en la recerca

1) Explotació estadística i qualitativa de la base de dades de gestió del SIAD Baix Llobregat

Data de descàrrega: 1/11/2012

Període a analitzar: 1/10/2011-1/11/2012

Variabls que recull:

	Variable	Camp	Variable	Camp
arxiu 1	id	tancat	nacionalitat	obert
	numero d'expedient	tancat	Estat Civil	tancat
	any d'expedient	obert	observacions	obert
	naixement	obert		
	Municipi	obert		
arxiu 2	id	tancat	Estudis	tancat
	numero d'expedient	tancat	Altres estudis	obert
	any d'expedient	tancat	Situació Laboral	tancat
	data d'alta expedient	tancat	Lloc de treball	obert
	data de tancament expedient	tancat	Professió	obert
	Convivència	semi-tancada	Motiu de la consulta	obert
	Convivència amb parella	tancat	Detecció inicial de violència masclista	tancat
	Convivència amb fills/es	tancat	Coneixement del servei	obert
	Convivència amb familiars	tancat	Procediment d'arribada directe/derivat	tancat
	Convivència amb no familiars	tancat	Servei que l'ha derivat	tancat
	Convivència amb familiars dependents	tancat	Municipi que l'ha derivat	tancat
	Convivència amb no-familiars dependents	tancat		
	Convivència amb alguna persona amb dependència	tancat		
Arxiu 3	id	tancat	Derivació. Sense derivació	tancat
	Data concertada	tancat	Derivada a serveis socials	tancat
	Hora concertada	tancat	Derivada a altres serveis municipals	obert
	Temps	tancat	Derivada a serveis sanitaris	tancat
	Professional assignada	tancat	Derivada al SIE	tancat
	Servei assignat	tancat	Derivada a jutjats	tancat
	Estat sessió	tancat	Derivada a justícia gratuïta	tancat
	Motiu de la sessió	obert	Derivada a policia local	tancat
	Descripció de la sessió	obert	Derivada a Mossos d'Esquadra	tancat
	Violència masclista. Detectada a la sessió	tancat	Derivada a recurs salut mental	tancat
	Violència masclista. Especificar	oberta	Derivada a altres serveis	obert
	Sessió. Consulta sobre dret civil	tancat	Derivada a SIAD Psicològic	tancat
	Sessió. Consulta sobre dret penal	tancat	Derivada a SIAD Jurídic	tancat
	Sessió. Consulta sobre dret administratiu	tancat		
	Sessió. Consulta per ansietat	tancat		
	Sessió. Consulta per depressió	tancat		
	Sessió. Consulta per relacions sentimentals	tancat		
	Sessió. Consulta per problemes familiars	tancat		
	Altres tipus de consulta	obert		

2) Enquesta realitzada pel Consell Comarcal del Baix Llobregat als SIADs locals existents a la comarca

Mostra: 15 ajuntaments de més de 20.000 habitants del Baix Llobregat (personal tècnic responsable del SIAD local).

Els resultats d'aquesta enquesta no estan publicats.

Realització i explotació: setembre 2012.

3) **Altra informació facilitada pel Consell Comarcal del Baix Llobregat**

- *Informe de viabilitat del SIAD Baix Llobregat. Àmbit: 15 Municipis de la comarca del Baix Llobregat de menys de 20.000 habitants. Agost 2011.*
- *Procediment intern de gestió del SIAD Baix Llobregat. 2012.*
- *Actes de les reunions del grup de treball del SIAD Baix Llobregat format per les professionals del SIAD (psicòlogues i juristes) i tècniques d'igualtat i treballadores socials dels 15 ajuntaments de menys de 20.000 habitants.*

4) **Marc normatiu pel desplegament dels SIADs**

a.1) Plans de polítiques de dones de la Generalitat.

- Pla estratègic de Polítiques de Dones de la Generalitat de Catalunya pel període 2012-15.
- VI Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2008-2011.
- V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005-2007.
- IV Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la Igualtat d'Oportunitats per a les dones 2001-2003.
- III Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la Igualtat d'Oportunitats per a les dones, 1998-2000.
- II Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la Igualtat d'Oportunitats per a les dones, 1994-1996.
- I Pla d'Actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la Igualtat d'Oportunitats per a les dones 1989-1992.

a.2) Legislació vigent que fa referència al SIAD

- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de Serveis Socials i Catàleg classificat de serveis i prestacions socials del Sistema Català de Serveis Socials.
- Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

b) Acords, declaracions i documents de desplegament del servei:

- *Acord marc de col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes per a la coordinació, cooperació i col·laboració en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones per al període 2009-2010. Signat el 12 de juny de 2009. [renovat pel 2011]*
- *Declaració formal interadministrativa en matèria d'igualtat, polítiques de dones i violència masclista. 27 de març de 2012.*
- *Contracte programa 2011 per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 19 de setembre de 2011.*
- *Contracte programa 2012-2015 per a la coordinació, la cooperació i la col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 15 de juny de 2012.*

C. Principals trets detectats en el V i VI pla d'igualtat de la Generalitat sobre les polítiques d'igualtat on s'emmarquen els SIADs

	<i>V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2005-2007)</i>	<i>VI Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya (2008-2011)</i>
Eix on s'ubica els SIADs	Eix 6. Programa per a l'abordatge integral de les violències contra les dones	Eix 5. Qualitat de vida i cohesió social
Línia estratègica de l'eix	<p>"Definir i desenvolupar models d'atenció integral, mitjançant una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, a tots els territoris de Catalunya, capaços de donar respostes adients a les necessitats i processos de les dones que estan o han estat en situacions de violència, així com dels seus fills i filles, amb l'observança que les opcions sexuals, la procedència geogràfica i/o les creences religioses de les demandants no siguin motiu de tracte discriminatori".</p> <p>- Objectiu general: "Consolidar, millorar i ampliar els diferents serveis i estratègies d'informació que facilitin a les dones les eines necessàries per conèixer els serveis que estan al seu abast, evitant la victimització secundària"(81).</p>	<p>- Justificació de polítiques d'acció positiva: "existeix una desigualtat estructural entre dones i homes que, unida a altres factors, les situa en situacions d'especial vulnerabilitat i, en ocasions, de discriminació múltiple. Aquest fet comporta que les institucions hagin de tenir una cura especial amb relació als processos que faciliten l'accés als recursos, com també a les situacions de discriminació a les quals les dones queden exposades i que poden derivar en l'anomenada feminització de la pobresa." (103).</p> <p>- Objectiu d'apoderament de les dones: "És imprescindible dur a terme, de manera paral·lela, un impuls d'apoderament de les dones que es trobin en situació de precarietat i dificultat social. Un apoderament que ha de partir de l'accés a la informació, a la formació i als recursos en general, com també a tot allò que possibiliti la seva autonomia i desenvolupament social" (104).</p>
Mesura	<p>"Promoure l'existència de Serveis d'Informació i Atenció a les Dones als territoris - SIAD - (sobretot a les zones rurals de Catalunya o a les poblacions en les quals no existeixen els centres d'atenció integral), vinculats amb els circuits locals, per tal de facilitar informació i orientació a les dones sobre el procés de victimització i els recursos i possibilitats existents. Cal garantir l'accés a aquesta informació a totes les dones independentment del seu lloc de procedència i empadronament" (Mesura 1.1.7, 82). Se senyala que es complementa amb l'eix 5.</p>	<p>Objectiu general 5.2: "Garantir l'accés de les dones a la informació i difondre els recursos existents.</p> <p>L'accés a la informació és un dels elements clau per a la plena consecució de la igualtat entre dones i homes. Cal assegurar l'accés de les dones –des del reconeixement de la seva diversitat– a la informació, i més concretament als recursos, tant públics com privats, i superar l'anomenada fractura digital. Al mateix temps, les dones són creadores d'informació i recursos que, de vegades, per diferents motius, queden exclosos dels circuits oficials/formals d'informació. Per aquest motiu també és important que els continguts creats per les dones siguin accessibles a través d'aquests circuits" (107).</p> <p>Objectiu específic 5.2.3. "Donar suport a la incidència territorial dels ens locals en l'àmbit de la informació"</p> <p>Actuació: 5.2.3/1 Coordinació amb els ens locals per establir un model consensuat de SIAD i de ràtios de desplegament</p> <p>Actuació: 5.2.3/2 Col·laboració en el desplegament del nou SIAD i suport als ja existents</p> <p>Actuació:5.2.3/3 Seguiment de les actuacions dutes a terme pels diferents SIAD i facilitació d'eines per coordinar-les i difondre-les Coordinació: ICD" (108).</p>
Altres complements	<p>Eix 5. Oferir una atenció integral davant les necessitats de les dones</p> <p>Objectiu: 5.1. "Garantir la qualitat de vida de les dones i donar resposta a la seva necessitat de serveis".</p> <p>Mesura: 5.1.1. "Implementar serveis d'informació i atenció suficients i adequats per garantir la qualitat de vida de les dones, integrats en els circuits locals." (67)</p>	<p>Eix 6. Intervenció integral contra la violència masclista</p> <p>Senyala que complementa l'eix 6 de l'anterior pla amb el reconeixement del caràcter estructural de la violència i de la consciència de la necessitat de realitzar mesures integrals (119 i ss.).</p> <p>Objectiu general 6.3 "Facilitar a les dones l'accés als drets que els corresponen i als serveis que hi ha al seu abast" (130) (vinculat a la recuperació de dones víctimes de violència).</p> <p>Objectiu específic 6.3.2/2</p> <p>Dotació de capacitat econòmica i tècnica per al desplegament dels SIAD als ens locals</p>

Font: Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi del *V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005-2007* i del *VI Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2008-2011*.

D. Principals trets dels SIAD segons els models de contracte programa estàndard signat per la Generalitat i les administracions locals*

Acord marc	Acord marc de col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i les entitats municipalistes per a la coordinació, cooperació i col·laboració en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones per al període 2009-2010. Signat el 12 de juny de 2009.	<i>Acord marc per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família, l'Associació catalana de municipis i comarques i la Federació de municipis de Catalunya, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat. Signat al 24 de maig de 2012.</i>
Acord entre administració	Contracte programa 2010-2011	Contracte programa 2012-2015
Característiques	- Document específic pel desenvolupament d'un SIAD	- Document que aglutina diferents serveis i programes socials. Es classifiquen en dos nivells. - El SIAD es considera del nivell 2.2, és a dir, serveis especialitzats "de foment, de promoció de col·lectius especialment desafavorits".
Finançament	- Estipulat en l'acord marc a partir del criteri poblacional i de redistribució territorial; es distingeixen 3 tipus: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tipus A: SIAD ubicats a poblacions d'entre 20.000 a 50.000 habitants que rebran 20.000 €. ▪ Tipus B: SIAD ubicats els d'entre 50.000 a 100.000 hab. que rebran 30.000 €. ▪ Tipus C: SIAD a poblacions amb més de 100.000 habitants que 40.000 €. 	- A l'acord marc no es concreten les quantitats econòmiques aportades per la Generalitat. - Al contracte programa se senyala que l'aportació tant de la Generalitat com de l'ens local de tots els serveis del contracte s'hauran d'acordar inicialment.
Eixos estratègics	- "Universalitzar els serveis fent-los accessibles a tota la ciutadania. - Enfortir les polítiques de suport a les dones. - Incrementar l'eficàcia en l'actuació envers la sensibilització social, la prevenció i la detecció de les situacions de violència masclista. - Promoure la consolidació i, en tot cas, la creació d'espais de referència que atenguin les necessitats específiques de les dones".	- No consten
Definició del servei	"Els Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD's) són recursos que ofereixen informació, assessorament, primera atenció i acompanyament, si s'escau, en relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits: laboral, social, personal, familiar i d'altres".	- La definició és la mateixa literalment.
Objectius específics	Per a una millor comprensió els hem classificat en 3 blocs: 4) Informar i assessorar (jurídic i psicològic) a totes les dones però en especial a aquelles que han patit situacions de violència masclista: <ul style="list-style-type: none"> ▪ "Ofereir i difondre informació a les dones sobre els seus drets i l'exercici d'aquests drets. ▪ Proporcionar a les dones orientació i assessorament sobre temes que puguin ser del seu interès. ▪ Facilitar atenció i assessorament jurídic i psicològic especialitzat a les dones que ho sol·licitin. ▪ Assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situacions de violència masclista. També amb els serveis socials i altres recursos, públics o privats, que poden donar sortida a les diverses situacions que plantegin les usuàries (laborals, familiars, econòmiques, etc.)". 5) Foment de l'apoderament, recolzament al teixit associatiu de dones i sensibilització: <ul style="list-style-type: none"> ▪ "Treballar amb la comunitat i en el teixit associatiu femení en la realització d'accions que visualitzin les aportacions de les dones, tot facilitant el seu poderament i propiciant i visualitzant les seves aportacions per així millorar la seva capacitat d'incidència pública. 	- Són els mateixos objectius literalment.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dinamitzar i impulsar la coordinació i la col·laboració amb els grups i organitzacions de dones, i oferir-los recursos que facilitin la realització de les seves activitats. ▪ Realitzar activitats de sensibilització social." <p>6) Detecció de noves necessitats.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ "Actuar com a observatori de la realitat de les dones del territori i proporcionar les informacions necessàries per col·laborar en la definició de les línies prioritàries d'intervenció en els plans o programes locals de polítiques de dones". 	
Obligacions	<ul style="list-style-type: none"> - S'ha d'oferir en un espai diferenciat d'altres serveis i d'accés directe. - Han d'estar vinculats amb els circuits d'atenció local per a l'abordatge de la problemàtica, atès que representen una porta d'entrada de les dones que es troben en aquesta situació. 	- Els mateixos literalment.
Obligacions dels ens locals	<ul style="list-style-type: none"> ▪ "Disposar d'un pla de polítiques de dones, aprovat per l'òrgan de govern competent, que defineixi el marc d'actuació de l'ens local en la incorporació de la perspectiva de gènere i des del punt de vista de les dones. ▪ Fomentar la interrelació i la coordinació entre els professionals dels SIAD per crear models d'intervenció harmonitzats com a resultat del treball en xarxa i de la cooperació professional. ▪ Participar en espais de formació, reciclatge i intercanvi dels professionals que treballen en el marc dels SIAD i oferir-los-els per actualitzar els instruments teòrics i pràctics i fer el seguiment de les casuístiques i estratègies per abordar les diferents situacions que s'atenen des d'aquests serveis. ▪ Col·laborar en la construcció d'indicadors compartits i de sistemes d'avaluació i sistematització de la informació que permetin fer el seguiment del procés d'implementació i avaluar-ne l'impacte al territori. ▪ Informar les dones sobre l'exercici dels seus drets. ▪ Proporcionar a les dones orientació i assessorament sobre temes que puguin ser del seu interès, tot posant al seu abast, si escau, assessorament psicològic i jurídic especialitzat. ▪ Assessorar dones en situacions de violència masclista, orientar-les i proporcionar-los una primera atenció. ▪ Coordinar la seva actuació –i efectuar les derivacions pertinents i l'acompanyament necessari– amb el centre d'intervenció especialitzada de referència i/o amb els serveis específics dels ens locals per a l'abordatge de la violència masclista. Fer-ho amb els serveis socials i altres recursos, públics o privats, que poden donar sortida a les diverses situacions que plantegin les usuàries (laborals, familiars, econòmiques, etc.). ▪ Treballar amb la comunitat i el teixit associatiu femení en accions que visualitzin les aportacions de les dones, tot facilitant el seu apoderament i propiciant i visualitzant les seves aportacions per millorar la seva capacitat d'incidència pública. ▪ Organitzar actuacions en grup. ▪ Afavorir la iniciativa i/o col·laboració amb les activitats del territori amb relació a les polítiques de dones. ▪ Oferir un espai de relació de les dones". 	- Els mateixos literalment.
Obligacions ICD	<ul style="list-style-type: none"> - Se centra només en la lluita contra la violència masclista. És l'òrgan encarregat de dissenyar i impulsar les polítiques públiques en aquest àmbit, així com de finançar el servei (no es detalla si la totalitat o una part). ▪ "Impulsar i coordinar les polítiques contra la violència masclista que ha d'aprovar el Govern de la Generalitat. ▪ Dissenyar i impulsar les polítiques contra la violència masclista en col·laboració amb les administracions locals, els agents socials, les entitats expertes i les associacions de dones que treballen en aquest àmbit. ▪ Vetllar per l'adequació dels plans i programes duts a terme per les diferents administracions públiques de Catalunya respecte als programes del Govern de la Generalitat en matèria de violència masclista. ▪ Coordinar i garantir el treball transversal en tots els àmbits. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ja no es fa esment a les polítiques contra la violència masclista i se centra en facilitar eines de coordinació, cooperació i formació als diferents professionals del SIAD. ▪ "Definir accions per afavorir la coordinació territorial, la interrelació i la cooperació tècnica entre les i els professionals dels SIADS. ▪ Dissenyar un programa anual de formació adreçat a les i els professionals del SIAD. ▪ Oferir assessorament per a la planificació, l'execució i l'avaluació de projectes amb perspectiva de gènere.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Impulsar l'elaboració i la signatura de convenis de col·laboració i acords entre les administracions i les entitats implicades en la lluita contra la violència masclista per a eradicar-la. ▪ Proposar la programació, la prestació, la gestió i la coordinació dels serveis que integren la Xarxa, en col·laboració amb els ajuntaments. ▪ Finançar els ens locals en els termes recollits en l'apartat de recursos". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Facilitar eines de gestió de dades als ens locals i de mecanismes per a la construcció d'indicadors d'avaluació compartits. ▪ Realitzar puntualment informes vinculats als d'una dimensió qualitativa. ▪ Gestionar i facilitar el procés administratiu".
Personal específic	<ul style="list-style-type: none"> - Una persona coordinadora "amb coneixement suficient en polítiques de dones, orientació social i comunitària, sistemes d'informació, coneixement del territori i dels seus recursos públics i privats per poder dur a terme les tasques de definició, planificació, acollida d'usuàries, informació, orientació, derivació i coordinació interna i externa del servei". No se senyala professió ni titulació requerida. - Una persona advocada: es requereix "la titulació necessària i amb coneixements específics de l'aplicació del dret des de la perspectiva de gènere". - Una persona psicòloga: es requereix "la titulació necessària i amb formació específica en l'aplicació de la perspectiva de gènere en l'atenció, detecció de situacions de violència masclista i avaluació de la necessitat d'atenció especialitzada continuada per al procés de recuperació de les usuàries que es trobin en aquestes situacions" 	<ul style="list-style-type: none"> - Els mateixos requisits literalment.
Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> - Memòria d'activitats anual on consti: <ul style="list-style-type: none"> • el nombre de persones professionals per cada tipologia, el lloc de treball, les hores de dedicació i el cost de cada professional. • Els següents indicadors: <ul style="list-style-type: none"> - Nombre de persones ateses: sexe, edat, residència, estudis, situació familiar, nacionalitat, motiu de l'atenció i procediment d'arribada -directa o derivada des d'un altre servei-, per àmbits d'atenció (informació i orientació sociocomunitària, psicològic i jurídic) - Canal d'atenció (presencial, telefònica, a través de correu electrònic...) - Derivacions (quantitat i tipus) - Nombre i característiques de les actuacions de sensibilització comunitària impulsades pel servei. - Nombre d'actuacions grupals realitzades. - Participació en els circuits i protocols territorials contra la violència masclista - Comissió de valoració, d'avaluació i de seguiment: es concreta la composició i les funcions. 	<ul style="list-style-type: none"> - Memòria d'activitats anual on constin els indicadors que també es troben a l'anterior contracte programa. - Comissió d'Avaluació i Seguiment per a tots els serveis i programes que inclou el contracte. Al text es concreta la composició i les funcions.

* Entre cometes està tot allò recollit de manera textual dels documents.

Font: Elaboració pròpia a partir del *Contracte programa 2011 per a la coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Institut Català de les Dones i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis d'informació i atenció a les dones*. Aprovat per la Junta de Govern del Consell Comarcal del Baix Llobregat el 19 de setembre de 2011, i també del *Contracte programa 2012-2015 per a la coordinació, la cooperació i la col·laboració entre el Departament de Benestar Social i Família i el Consell Comarcal del Baix Llobregat, en matèria de serveis socials, altres programes relatius al benestar social i polítiques d'igualtat*

E. Principals característiques dels SIADs locals de la comarca del Baix Llobregat

Taula 1. Serveis dels SIADs locals del Baix Llobregat

Municipis:	Servei psicològic i jurídic	Altres serveis que han especificat a l'enquesta que ofereix el SIAD
<u>Castelldefels*</u>	sí	Espai d'Informació per a la diversitat sexual
<u>Cornellà de Llobregat*</u>	sí	Assessorament laboral
<u>El Prat de LL.</u>	sí	
<u>Esparreguera*</u>	sí	
<u>Esplugues de LL.*</u>	sí	Orientació i Intervenció Sociocomunitària
<u>Gavà</u>	sí	Recolzament a un grup terapèutic
<u>Martorell</u>	sí	Activitats de sensibilització, prevenció i formació de professionals.
<u>Molins de Rei</u>	sí	
<u>Olesa de Montserrat</u>	sí	
<u>Sant Andreu de la Barca</u>	sí	Atenció social
<u>Sant Boi de Llobregat</u>	sí	Centre de Recursos i Documentació. Manteniment de sistemes de resposta urgent fora dels horaris habituals per a les dones en situació de violència
<u>Sant Feliu de LL.</u>	sí	Primera acollida
<u>Sant Joan Despí*</u>	sí	
<u>Sant Vicenç dels Horts</u>	sí	Recolzament en la recerca de feina i formació
<u>Viladecans</u>	sí	Primera acollida. Assessorament a professionals de Serveis Socials o altres departaments municipals que puguin necessitar-ho. Coordinació del protocol de violència municipal

* Municipis que no van contestar l'enquesta. La informació aconseguida d'aquests ha estat mitjançant la cerca per Internet.

Els municipis subratllats tenen també un Centre d'Informació i Recursos per a Dones (CIRD), segons dades estretes de la pàgina web de la Diputació de Barcelona el 25/04/2013 (<http://www.diba.cat/web/dones/xarxacentres>).

Font: Elaboració pròpia a partir de l'explotació de l'Enquesta CCBL (al setembre de 2012).

Taula 2. Activitats organitzades des dels SIADs locals del Baix Llobregat

Activitats:	Sí		No		Ns/Nc		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Organització de tallers	11	73,33%	1	6,67%	3	20,00%	15	100,00%
Formació	6	40,00%	4	26,67%	5	33,33%	15	100,00%
Facilita espais a grups de dones	9	60,00%	2	13,33%	4	26,67%	15	100,00%
Facilita espais a grups de promoció de la igualtat de gènere	7	46,67%	4	26,67%	4	26,67%	15	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'explotació de l'Enquesta CCBL (al setembre de 2012).

Taula 3. Criteris d'entrada establerts pels SIADs locals

Tipus de criteris establerts	Núm.	%
Dones que viuen en el municipi	6	40,00%
Dones que viuen o treballen en el municipi	2	13,33%
No hi ha limitació d'accés	2	13,33%
No contesta	5	33,33%
Total	15	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'explotació de l'Enquesta CCBL (al setembre de 2012).

Taula 4. Tipus d'atenció de dones que no són del municipi per part dels SIADs locals del Baix LL.

Tipus d'atenció	Núm.	%
No s'atenen, es deriven als serveis del seu municipi	4	26,67%
S'atenen igualment	3	20,00%
S'atenen perquè la dona justifica la necessitat d'anonimat o saturació del servei que li corresponia	3	20,00%
No contesta	5	33,33%
Total	15	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'explotació de l'Enquesta CCBL (al setembre de 2012).

Taula 5. Existència o no de coordinació amb altres SIAD

Existència de coordinació	Núm.	%
Només en casos puntuals. No existeix una coordinació formal	7	46,67%
No	3	20,00%
Sí	0	
No contesta	5	33,33%
Total	15	100,00%

F. Característiques dels serveis especialitzats del SIAD Baix Llobregat

Durant els mesos d'octubre de 2012 i abril de 2012 es va desenvolupar una prova pilot per tal de facilitar l'adequació del servei a les necessitats de les usuàries. D'aquí que a partir d'abril es va decidir continuar amb els tres punts d'atenció, tot ampliant les hores del servei d'atenció psicològica i reduint-les de l'assessorament jurídic.

Taula 1. Punts d'atenció dels serveis especialitzats i hores del SIAD BLL

Punts d'atenció: (amb cita prèvia)	Octubre 11 - Abril 2012		Maig 2012 fins l'actualitat	
	Psicològic	Jurídic	Psicològic	Jurídic (15 dies)
- CCBL	Dmts matí (4)	Dv matí (2)	Dj matí (6)	Dv matí (2)
- Abrera	Dj tarda (4)	Dv matí (4)	Dlls matí i dj tarda (8)	Dv matí (2)
- Corbera de Ll.	Dmc tarda (5)	Dlls (2)	Dmc tarda (15 dies) (2)	Dlls matí (2)

Taula 2. Població dels municipis de menys de 20.000 habitants del Baix Llobregat desagregats per nacionalitat

Municipis Baix Llobregat	Nacionalitat espanyola		Nacionalitat estrangera		Total municipis de menys de 20.000 habitants	
	Dones	Total	Dones	Total	Dones	Total
Sant Just Desvern	7.309	13.916	1.018	1.958	8.327	15.874
Vallirana	6.775	13.567	517	982	7.292	14.549
Corbera de Llobregat	6.412	12.889	713	1.342	7.125	14.231
Abrera	5.369	10.899	429	971	5.798	11.870
Pallejà	5.241	10.583	331	672	5.572	11.255
Cervelló	4.062	8.153	252	507	4.314	8.660
Santa Coloma de Cervelló	3.907	7.698	140	266	4.047	7.964
Sant Esteve Sesrovires	3.494	7.018	251	492	3.745	7.510
Begues	3.050	6.101	229	419	3.279	6.520
Torrelles de Llobregat	2.709	5.402	177	338	2.886	5.740
Collbató	1.965	4.085	106	202	2.071	4.287
Papiol, El	1.879	3.725	156	289	2.035	4.014
Sant Climent de Llobregat	1.889	3.810	46	90	1.935	3.900
Palma de Cervelló, La	1.394	2.808	104	215	1.498	3.023
Castellví de Rosanes	843	1.670	46	87	889	1.757
Total	56.298	112.324	4.515	8.830	60.813	121.154
Total Baix Llobregat	362.966	714.782	43.707	92.017	406.673	806.799

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat (www.idescat.cat) (padró municipal d'habitants 2012).

G. Explotació de la informació facilitada per la base de dades de gestió del SIAD Baix Llobregat

Data de descàrrega de la informació: 1/11/2012

Període analitzat: des de l'1 d'octubre de 2011 fins 1 de novembre de 2012.

1. Perfil de les dones ateses al SIAD Baix Llobregat

Taula 1.1. Municipi de procedència de les dones ateses al SIAD BLL

Municipi	Núm.	%
Abrera	64	36,57%
Corbera de Ll.	32	18,29%
Sant Esteve Sesrovires	25	14,29%
Castellví de Rosanes	12	6,86%
Vallirana	9	5,14%
Palma de Cervelló, La	8	4,57%
Collbató	6	3,43%
Santa Coloma de Cervelló	5	2,86%
Sant Climent de Llobregat	4	2,29%
Begues	1	0,57%
Cervelló	1	0,57%
Pallejà	1	0,57%
Papiol, El	1	0,57%
Torrelles de Llobregat	1	0,57%
Sant Just Desvern	0	0,00%
Resta del Baix Ll.	5	2,86%
Total dones	175	100,00%

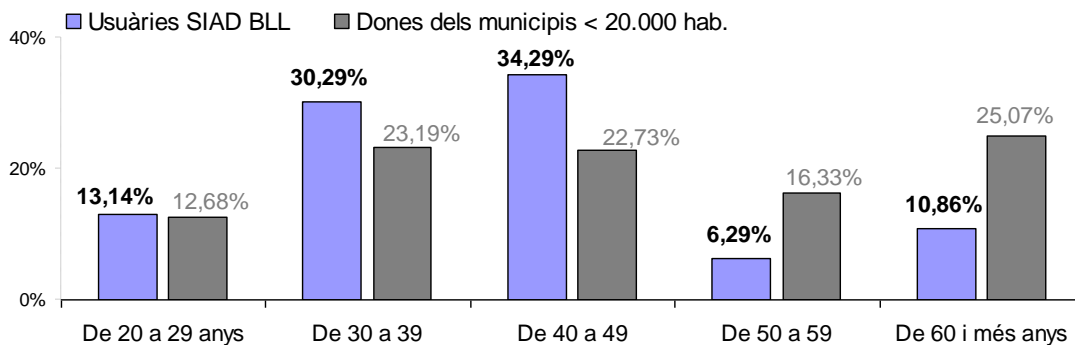
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 1.2. Edat de les dones ateses al SIAD BLL i comparació amb la població femenina dels municipis de menys de 20.000 hab. de la comarca

Edat	Usuàries SIAD BLL		Població femenina municipis < 20.000 del Baix Llobregat	
	Núm.	%	Núm.	%
De 20 a 29 anys	23	13,14%	5.923	12,68%
De 30 a 39 anys	53	30,29%	10.836	23,19%
De 40 a 49 anys	60	34,29%	10.620	22,73%
De 50 a 59 anys	11	6,29%	7.629	16,33%
De 60 i més anys	19	10,86%	11.716	25,07%
No sap/no contesta	9	5,14%	-	-
Total dones	175	100,00%	46.724	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 1.2 Comparació de l'edat de les usuàries del SIAD BLL i de la població femenina dels municipis de menys de 20.000 hab. de la comarca

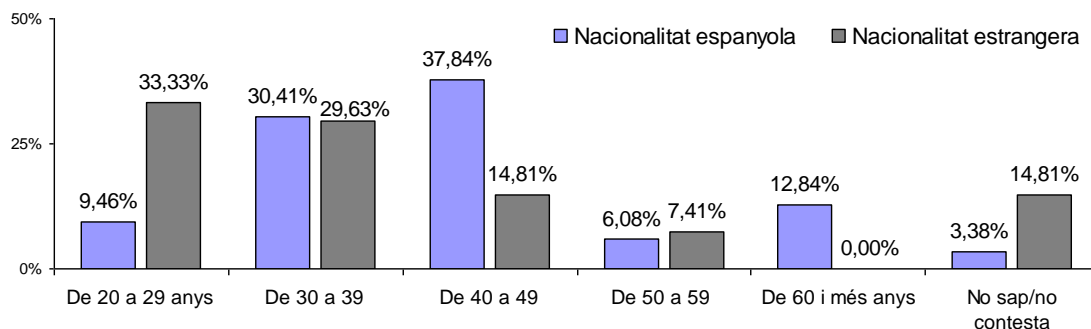
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL (data de descàrrega: 1/11/2012) i de les dades del padró municipal d'habitants 2012 (Idescat).

Taula 1.3.1. Nacionalitat i edat de les dones ateses al SIAD BLL

Edat	Espanyola		Estrangera		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
De 20 a 29 anys	14	9,46%	9	33,33%	23	13,14%
De 30 a 39 anys	45	30,41%	8	29,63%	53	30,29%
De 40 a 49 anys	56	37,84%	4	14,81%	60	34,29%
De 50 a 59 anys	9	6,08%	2	7,41%	11	6,29%
De 60 i més anys	19	12,84%	0	0,00%	19	10,86%
No sap/no contesta	5	3,38%	4	14,81%	9	5,14%
Total	148	100,00%	27	100,00%	175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 1.3.1. Nacionalitat i edat de les dones ateses al SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 1.3.2. Nacionalitats de les dones ateses al SIAD BLL

Nacionalitats	Núm.	%
Espanyola	148	84,57%
Amèrica Llatina	12	6,86%
Marroc	7	4,00%
UE	2	1,14%
UE ampliat	1	0,57%
Àfrica	1	0,57%
No sap/no contesta	4	2,29%
Total dones	175	100,00%

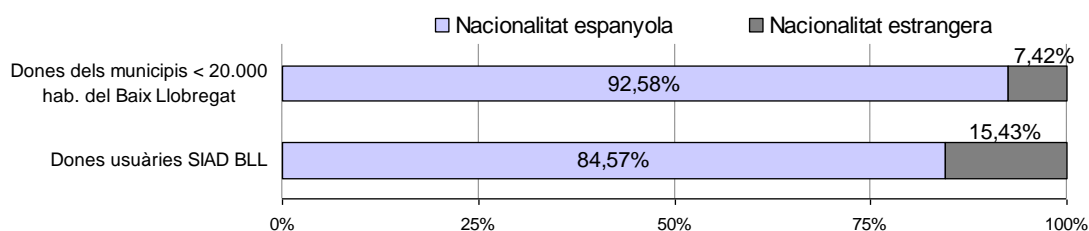
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 1.3.3. Comparació de la nacionalitat de les dones usuàries del SIAD BLL i la resta de dones dels municipis de menys de 20.000 habitants de la comarca per nacionalitat

Nacionalitat	Dones usuàries del SIAD BLL		Dones residents als municipis de menys de 20.000 habitants del Baix Llobregat	
	Núm.	%	Núm.	%
espanyola	148	84,57%	56.298	92,58%
estrangera	27	15,43%	4.515	7,42%
Total dones	175	100,00%	60.813	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL (data de descàrrega: 1/11/2012) i de les dades del padró municipal d'habitants 2012 (Idescat).

Gràfic 1.3.3. Comparació de la nacionalitat de les dones usuàries del SIAD BLL i la resta de dones dels municipis de menys de 20.000 habitants de la comarca

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL (data de descàrrega: 1/11/2012) i de les dades del padró municipal d'habitants 2012 (Idescat).

Taula 1.4. Situació familiar de les dones ateses al SIAD BLL

	Núm.	%
Estat civil		
Casada	66	37,71%
Parella de fet	10	5,71%
Separada/divorciada	62	35,43%
Soltera	15	8,57%
Vídua	4	2,29%
Altres	8	4,57%
Ns/Nc	10	5,71%
Total dones	175	100,00%
Amb descendència		
Té fills/es	127	72,57%
No té fills/es	34	19,43%
Ns/Nc	14	8,00%
Total dones	175	100,00%

	Núm.	%
Amb fills/es		
Fills/es menors	113	88,98%
Fills/es no menors	13	10,24%
Ns/nc	1	0,79%
Total	127	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 1.5. Situació de convivència de les dones ateses al SIAD BLL

Convivència	Si	No	Total respostes	Percentatge de si
	Núm.	Núm.	Núm.	%
Viu amb fill/es	121	6	127	95,28%
Viu amb parella sentimental	69	79	148	46,62%
Viu amb familiars	31	117	148	20,95
Viu amb altres persones	5	143	148	3,38%
Viu amb persones o familiars dependents (no infants)	13	135	148	8,78%
Viu sola	13	148	161	8,07%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 1.6. Estudis de les dones ateses al SIAD Baix Llobregat

Estudis	Núm.	%
Sense estudis	10	5,71%
Estudis primaris	51	29,14%
Estudis secundaris	37	21,14%
Superiors	17	9,71%
Ns/Nc	60	34,29%
Total dones	175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/12.

Taula 1.7. Situació en relació al mercat laboral de les dones ateses al SIAD Baix LI.

Situació	Núm.	%
Ocupada per compte aliè	45	25,71%
Atur	44	25,14%
Jubilada/pensionista	12	6,86%
Ocupada per compte propi	10	5,71%
No a l'atur	7	4,00%
Ns/Nc	57	32,57%
Total dones	175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/12.

2. Tipus d'utilització del SIAD Baix Llobregat

Taula 2.1.1. Procediment d'arribada al SIAD BLL

Procediment arribada servei	Derivada		Arribada directa		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Àrea local de serveis socials	112	77,78%	15	48,39%	127	72,57%
Àrea local de les dones/igualtat	27	18,75%	1	3,23%	28	16,00%
Consell Comarcal del Baix Llobregat	-	-	15	48,39%	15	8,57%
Centre de salut mental	4	2,78%	0	0,00%	4	2,29%
Ambulatori	1	0,69%	0	0,00%	1	0,57%
Total dones	144	100,00%	31	100,00%	175	100,00%

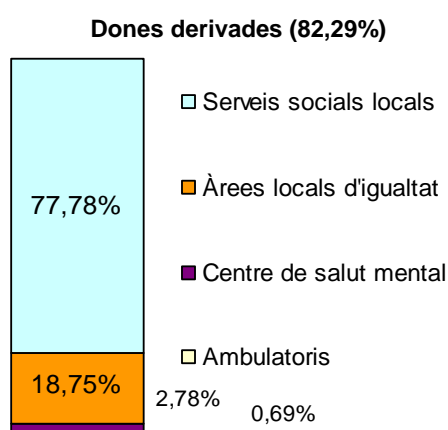
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.1.2. Procediment d'arribada al SIAD BLL

Procediment d'arribada		Núm.	%
Arribada mitjançant els serveis municipals	Serveis socials locals	112	64,00%
	Àrees locals d'igualtat	27	15,43%
	Centre de salut mental	4	2,29%
	Ambulatoris	1	0,57%
	Total	144	82,29%
Arribada directa	CCBL	15	
	Punt d'atenció especialitzada SIAD BLL d'Abrera	13	
	Punt d'atenció especialitzada SIAD BLL de Corbera de Ll.	2	
	Altres	1	
	Total	31	17,71%
Total de dones		175	100,00%

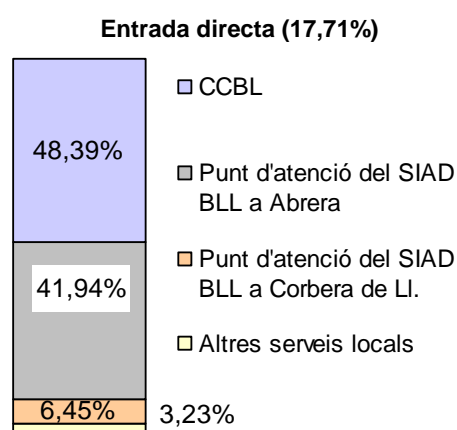
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 2.1.2. Tipus de derivacions al SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 2.1.3. Tipus d'entrades directes al SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.2. Principals motius inicials manifestats per utilitzar els serveis especialitzats del SIAD BLL

Principals motius		Núm.	%	
Separació i/o divorci	Sense especificar	39		
	Com fer front a la situació (recolzament psicològic)	16		
	Qüestions relacionades amb la custòdia	11		
	Impagaments, incompliment	6		
	Dubtes sobre el conveni regulador, càlcul pensió...	7		
Total respostes		79	42,60%	
Violència masclista	Sense especificar	23		
	Psicològica	11		
	Psicològica i física	3		
	Física	2		
	Econòmica	1		
Total respostes		40	21,62%	
Superació situació	Familiar (família desestructurada, problemes drogodependència, etc...)	14		
	Situació personal sense especificar	6		
	Processos de dol per pèrdua	3		
	Sobrecàrrega familiar	1		
	Suïcidi	1		
Total respostes		25	13,51%	
Problemes econòmics		Total	11	5,95%
Síntomes	ansietat, autoestima, depressió, manca confiança, desanimada, suport emocional...)	8		
	Angoixa (per situació d'atur, assetjament, etc...)	5		
	Total respostes	12	6,49%	
Tràmits	Ajuts	3		
	Herència	3		
	Altres	6		
Total respostes		12	6,49%	
Assessorament laboral i/o estrangeria		Total	6	3,24%
Total respostes (hi han dones que ha donat més d'un motiu)		185	100,00%	
Dones que han proporcionat aquesta informació		149	85,14%	
Dones que no han donat aquesta informació		26	14,85%	

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.3. Serveis especialitzats demandats per les usuàries del SIAD BLL

Serveis demandats	Núm.	%
Jurídic	77	44,00%
Psicològic	68	38,86%
Els dos serveis	30	17,14%
Total dones	175	100,00%

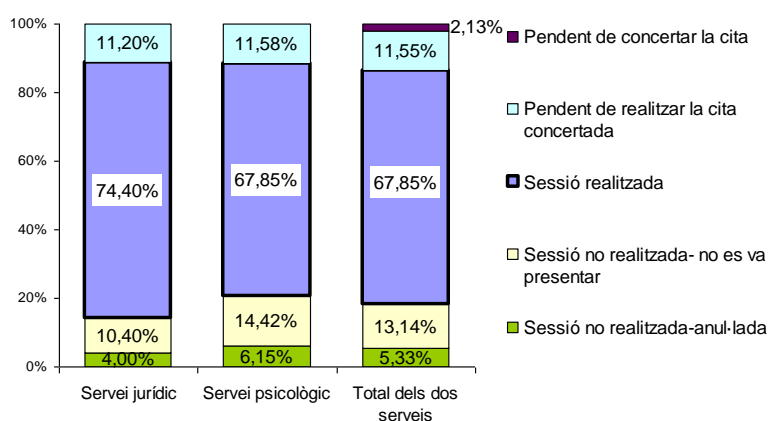
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.4. Sessions programades dels serveis especialitzats del SIAD BLL

Situació de les sessions	Servei	Jurídic		Psicològic		Total	
		Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Sessió realitzada		93	74,40%	287	67,85%	380	67,85%
Sessió no realitzada- no es va presentar		13	10,40%	61	14,42%	74	13,14%
Sessió no realitzada-anul·lada		5	4,00%	26	6,15%	31	5,33%
Pendent de realitzar la cita concertada		14	11,20%	49	11,58%	63	11,55%
Pendent de concertar la cita		-		-		14	2,13%
Total sessions		125	100,00%	423	100,00%	562	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 2.4. Utilització dels serveis especialitzats del SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.5. Número de dones i sessions realitzades en el servei jurídic del SIAD BLL

Sessions per usuària	Núm. dones	%	Sessions
1 sessió	80	93,02%	80
2 sessions	5	5,81%	10
3 sessions	1	1,16%	3
Total	86	100,00%	93
Dones que han demanat utilitzar el servei però que no han fet cap sessió	30		
Dones que no han demanat utilitzar el servei jurídic	59		
Total dones	175		

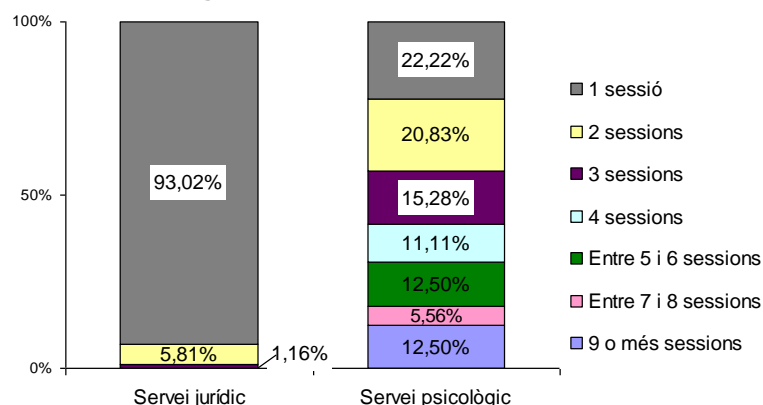
Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.6. Número de dones i sessions realitzades en el servei psicològic del SIAD BLL

Sessions per usuària	Núm. dones	%	Sessions
1 sessió	16	22,22%	16
2 sessions	15	20,83%	30
3 sessions	11	15,28%	33
4 sessions	8	11,11%	32
Entre 5 i 6 sessions	9	12,50%	48
Entre 7 i 8 sessions	4	5,56%	30
9 o més sessions	9	12,50%	98
Total	72	100,00%	287
Dones que han demanat utilitzar el servei però que no han fet cap sessió	27		
Dones que no han demanat utilitzar el servei psicològic	77		
Total dones	175		

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 2.5. Dones segons servei utilitzat i número de sessions a cada servei del SIAD BLL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.7. Dones que no es van presentar a la 1a cita concertada al SIAD BLL

Servei sol·licitat al que no es van presentar	Abandona definitivament el SIAD		Concerta una altra cita		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Servei jurídic	7	43,75%			7	38,89%
Servei psicològic	8	50,00%	1	50,00%	9	50,00%
Als 2 serveis sol·licitats	1	6,25%	1	50,00%	2	11,11%
Total dones	16	100,00%	2	100,00%	18	100,00%
No es va presentar a la 1a cita en un dels dos serveis sol·licitats			-	-	3	

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.8 Situació de les dones que han estat ateses al SIAD BLL

Presència o no a la 1a cita		Núm.	%
Dones que no es van presentar a la 1a cita	Abandonament definitiu	16	9,14%
	Cita programada pendent de realització	2	1,14%
Dones que han utilitzat el servei	Jurídic	55	31,43%
	Psicològic	44	25,14%
	Tots 2 serveis	28	16,00%
	Un dels 2 serveis sol·licitats	2	1,14%
Dones que estan pendents	Cita programada pendent de realització	14	8,00%
	Cita no programada	14	8,00%
Total dones		175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.9 Utilització del servei segons procediment d'arribada al SIAD BLL

Què ha utilitzat?		Procediment d'arribada		Derivada		Arribada directa		Total	
		Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Algun dels serveis	Servei jurídic	46	31,94%	9	29,03%	55	31,43%		
	Servei psicològic	37	25,69%	7	22,58%	44	25,14%		
	Els 2 serveis sol·licitats	20	13,89%	8	25,81%	28	16,00%		
	1 dels dos serveis sol·licitats	2	1,39%			2	1,14%		
No ha utilitzat cap servei	No es va presentar a la 1a cita i no té programada una altra	14	9,72%	2	6,45%	16	9,14%		
	Té una cita programada pendent de realització	13	9,03%	3	9,68%	16	9,14%		
	No s'ha programat cap cita	12	8,33%	2	6,45%	14	8,00%		
Total dones		144	100,00%	31	100,00%	175	100,00%		

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.10. Mesos transcorreguts des de l'última sessió feta/concertada al servei psicològic del SIAD BLL

Durada des de l'última cita realitzada o concertada	Feta		Pendent 1a cita concertada		No es va presentar a la 1a cita concertada		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Cap sessió feta i té pendent la 1a cita	-		8		-		8	9,64%
Menys d'un mes des de l'última cita realitzada o concertada	35		0		1		36	43,37%
Entre 1 i 2 mesos	9		0		3		12	14,46%
Entre 3 i 5 mesos	11		0		1		12	14,46%
Més de 6 mesos	9		0		6		15	18,07%
Total	64		8		11		83	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 2.11. Més de sis mesos sense utilitzar el servei psicològic des de l'última cita realitzada o concertada i tipus d'entrada al SIAD BLL

Durada des de l'última cita realitzada o concertada	Feta		No es va presentar a la 1a cita		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Derivada de serveis socials	8		6		14	93,33%
Entrada directa al SIAD	1				1	6,67%
Total	9		6		15	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

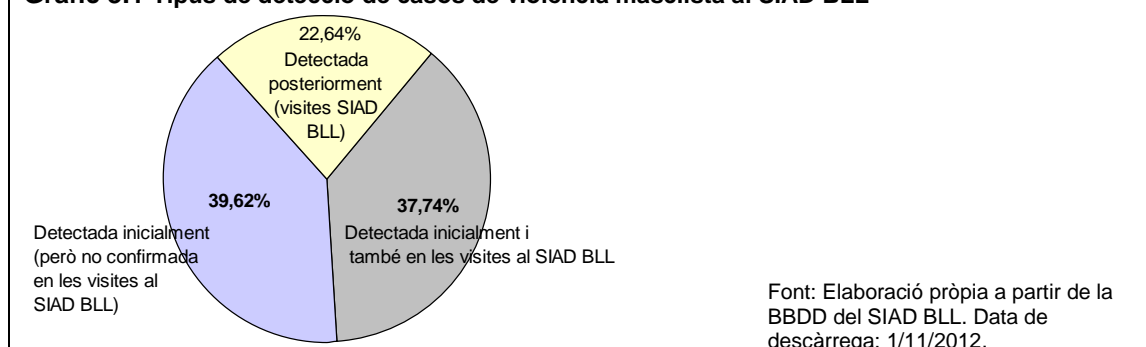
3. Utilització i tipus de casos de violència atesos al SIAD Baix Llobregat

Taula 3.1. Tipus de detecció de casos de violència masclista al SIAD BLL

Tipus de detecció de la violència masclista		Núm.	%
Detectada/manifestada inicialment	Detectada també en les visites al SIAD BLL	20	37,74%
	No detectada en les visites al SIAD BLL	21	39,62%
Detectada pels serveis del SIAD i no inicialment		12	22,64%
Total casos violència masclista		53	30,29%
No detectada a les sessions realitzades		86	70,49%
Cita pendent de realització		12	9,84%
No presentada a la 1a cita i abandonó del servei		13	10,66%
No s'ha concertat cap cita		11	9,02%
Resta de casos		122	69,71%
Total dones		175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 3.1 Tipus de detecció de casos de violència masclista al SIAD BLL

Taula 3.1.1 Violència masclista detectada o manifestada inicialment per la usuària segons procediment d'arribada al SIAD BLL

Procediment d'arribada	Núm.	%
Derivada	38	92,68%
Arribada directa	3	7,32%
Total casos de violència masclista detectada inicialment	41	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.2. Serveis especialitzats demandats pels casos detectats/manifestats inicialment al SIAD

Serveis demandats	Núm.	%
Psicològic	24	58,54%
Jurídic	9	21,95%
Els dos serveis	8	19,51%
Total dones	41	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.3. Detecció de la violència masclista per part dels serveis implicats al SIAD BLL

Tipus de detecció de la violència masclista	Núm.	%
Detectada/manifestada inicialment	20	37,74%
Detectada/manifestada inicialment però no detectada a les sessions amb els serveis del SIAD (segons base de dades del servei)	21	39,62%
Detectada pels serveis del SIAD i no inicialment	12	22,64%
Total casos violència masclista	53	30,29%
No detectada a les sessions realitzades	86	70,49%
Cita pendent de realització	12	9,84%
No presentada a la 1a cita i abandonó del servei	13	10,66%
No s'ha concertat cap cita	11	9,02%
Resta de casos	122	69,71%
Total dones	175	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.4. Servei del SIAD Baix Llobregat que va detectar el cas de violència masclista

Casos de violència detectats pel SIAD	Detectada violència masclista inicialment i també pel SIAD		Detectada violència masclista només pel SIAD		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Servei on s'ha detectat						
Als dos serveis	2	10,00%	3	25,00%	5	15,63%
Al psicològic	15	75,00%	9	75,00%	24	75,00%
Al jurídic	3	15,00%			3	9,38%
Total dones	20	100,00%	12	100,00%	32	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.5. Tipus de detecció realitzada des dels serveis especialitzats del SIAD BLL

Número de sessió on s'ha detectat	1a sessió		2a sessió		3a sessió		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Servei on s'ha detectat								
Als dos serveis	5	18,52%	0	0,00%	0	0,00%	5	15,63%
Al psicològic	19	70,37%	4	100,00%	1	100,00%	24	75,00%
Al jurídic	3	11,11%	0	0,00%	0	0,00%	3	9,38%
Total dones	27	100,00%	4	100,00%	1	100,00%	32	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.6. Serveis especialitzats que han utilitzat les dones víctimes de violència masclista detectades al SIAD BLL

Què ha utilitzat del SIAD	Núm.	%
El servei psicològic	21	39,62%
Els dos serveis: jurídic i psicològic	15	28,30%
El servei jurídic	8	15,09%
No s'ha fet cap cita	3	5,66%
No es va presentar a la 1a cita i no té programada una altra	3	5,66%
Cita pendent realització	3	5,66%
Total casos violència masclista	53	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.7. Sessió realitzades per les dones víctimes de violència masclista detectades al SIAD

Sessió realitzades	Núm.	%
No ha fet cap cita	9	16,98%
Entre 1 i 2 sessions	17	32,08%
Entre 3 i 4 sessions	9	16,98%
Entre 5 i 6 sessions	7	13,21%
Entre 7 i 8 sessions	5	9,43%
Més de 9 sessions	6	11,32%
Total casos violència masclista	53	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.8. Tipus de violència masclista detectada al SIAD Baix Llobregat

Casos de violència masclista detectada	No tenen altres problemàtiques		Tenen altres problemàtiques		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Violència masclista sense especificar	20	45,45%	2	22,22%	22	41,51%
Violència masclista psicològica	17	38,64%	2	22,22%	19	35,85%
Violència masclista psíquica i física		0,00%	5	55,56%	5	9,43%
Violència masclista física	4	9,09%		0,00%	4	7,55%
Violència econòmica	2	4,55%		0,00%	2	3,77%
Violència física, psíquica i econòmica	1	2,27%		0,00%	1	1,89%
Total casos violència masclista	44	100,00%	9	100,00%	53	100,00%

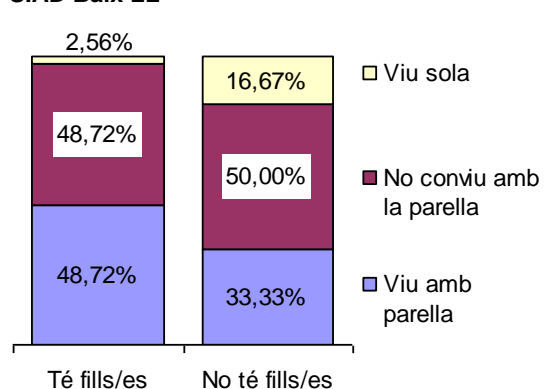
Font: Elaboració pròpia a partir de la Base de dades de gestió del SIAD Baix Llobregat. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Taula 3.9. Situació familiar i de convivència de les dones víctimes de violència detectades al SIAD BLL

Situació familiar	Viu amb parella		No conviu amb la parella		Viu sola		Ns/Nc		Total	
	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%	Núm.	%
Té fills/es	19	82,61%	19	76,00%	1	33,33%			39	73,58%
No té fills/es	4	17,39%	6	24,00%	2	66,67%			12	22,64%
Ns/Nc							2	100,00%	2	3,77%
Total dones	23	100,00%	25	100,00%	3	100,00%	2	100,00%	53	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012.

Gràfic 3.9. Situació familiar i de convivència de les dones víctimes de violència detectades al SIAD Baix LL

Font: Elaboració pròpia a partir de la BBDD del SIAD BLL. Data de descàrrega: 1/11/2012